

LITURGIJSKO-PASTORALNI LIST

ŽIVO VIRELO

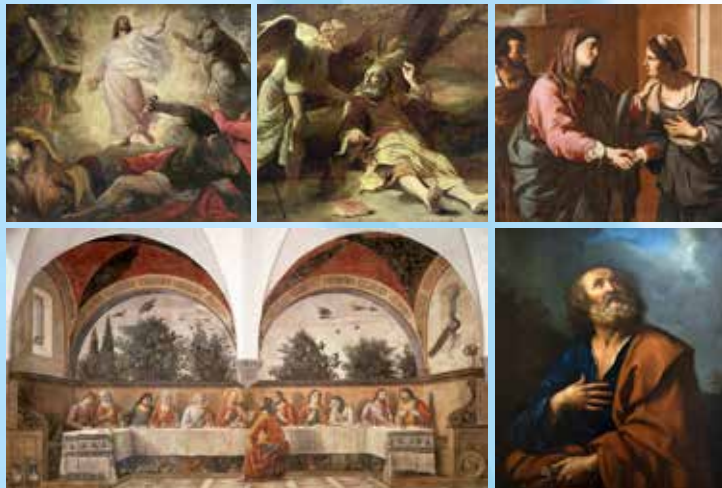
Hrvatski institut za liturgijski pastoral pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji • GOD. XLI • CIJENA: 2 €

LITURGIJA I NADNARAVNI FENOMENI
od 6. kolovoza do 7. rujna 2024.

Jacopo Tintoretto,
Jeronomovo viđenje Gospe, 1582. – 1583.

God. XLI. (2024.)
Liturgijsko-pastoralni list
za promicanje liturgijske obnove

Glavni i odgovorni urednik:
Mario Kopjar

Uredničko vijeće:
Mario Kopjar, Zvonko Pažin,
Ivica Raguž, Milan Dančuo,
Ivan Bingula

Predsjednik uredničkog vijeća:
mons. Zdenko Križić

Uredništvo:
Mario Kopjar, Vječna Tadić Stepinac

Grafička priprema:
Siniša Kolar, HILP

Izdavač i nakladnik:
Hrvatski institut za liturgijski pastoral
pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji
Ksaverska cesta 12a
10000 ZAGREB

Telefon: 01 5635 050
e-mail: hilp@hilp.hr
www.hilp.hr

Tisak:
Denona d.o.o., Zagreb

UREDNIKOVA RIJEČ

Liturgija i nadnaravni fenomeni 1

NAŠA TEMA: LITURGIJA I NADNARAVNI FENOMENI

Milan Dančuo: Liturgija i nadnaravni fenomeni
Odnos liturgije i raznih oblika pučke pobožnosti 2
s. Valerija Kovač: Mogućnost, smisao i razlučivanje
nadnaravnih fenomena 9

OTAJSTVO I ZBILJA

Biblijsko-teološka razmišljanja:
D. Pezer, I. Bodrožić, I. Raguž, N. Vranješ, I. Jurić, D. Runje
Preobraženje Gospodinovo 16
Devetnaesta nedjelja kroz godinu 20
Uznesenje Blažene Djevice Marije 24
Dvadeseta nedjelja kroz godinu 28
Dvadeset i prva nedjelja kroz godinu 32
Dvadeset i druga nedjelja kroz godinu 36

U DUHU I ISTINI

Ljubomir Galetić: Kušajte i vidite 40

Liturgija i nadnaravni fenomeni

Stvarnost, u kojoj živimo i koja nas okružuje, redovito prepoznajemo po njezinoj vanjštini, koja, iako podložna znakovima promjena, u nama ostavlja dojam već zapaženoga. Tu stvarnost nerijetko doživljavamo tek površinski, svojim osjetilima, pomoću kojih primamo potrebne informacije koje nam omogućavaju da razumijemo, interpretiramo i reagiramo na svijet oko sebe. Na taj se način osjećamo povezano s našim okruženjem i lakše snalazimo u svakodnevnom životu, čak i kada se suočavamo s promjenama, ostajući svjesni i prilagodljivi u našem životnom prostoru.

Površinski sloj ne otkriva dubinu, već je prikriva. Ipak, ono što jesmo i u čemu živimo nije tek površinsko strujanje energije kroz epidermu stvarnosti koju spoznajemo svojim osjetilima, već i naša unutarnja iskustva, koja oblikuju naš doživljaj svijeta. Kroz dublju interakciju s našim unutarnjim i vanjskim svijetom razvijamo sposobnost ne samo prepoznavanja i reagiranja, već i stvaranja smisla, razumijevanja našega mjesta u svijetu.

Stoga nas liturgija vodi prema kontemplaciji i nutarnjem miru, što nam pomaže da prepoznamo dublje istinu o nama samima, da preobrazimo svakodnevne doživljaje i iskustva u prilike za duhovni rast i produbljivanje svoje vjere, te nas oblikuje da budemo svjesni tragači za dubljim razumijevanjem i istinskim odnosom s Bogom i ljudima.

U svojoj neizmornoj ljubavi, Bog daje svijetu nebrojene primjere svoje blizine i djelovanja u nadnaravnim fenomenima, koji nas, potičući na dublje promišljanje i traženje duhovne istine, pozivaju na dublje razmišljanje o prirodnoj stvarnosti, našoj ulozi u Božjem planu i smislu našeg postojanja. Priznati od Crkve, nadnaravni fenomeni mogu biti pomoć na putu vjere, ali njihova prava vrijednost leži u njihovoj sposobnosti da usmjere vjernike k liturgiji i dubljem sudjelovanju u otajstvima vjere.

Autentični nadnaravni fenomeni, poput mjesta ukazanja Blažene Djevice Marije, potiču vjernike na obraćenje, molitvu i dublje sudjelovanje u sakramentalnom životu Crkve, obogaćujući i produbljujući njihov vjernički život, u skladu s liturgijskim normama. Površinsko iskustvo stvarnosti zaklanja puno dublju stvarnost unutarnjeg iskustva, koje oblikuje naš doživljaj svijeta i našu zadaću u njemu, a liturgija i k njoj usmjereni nadnaravni fenomeni otkrivaju dublje stvarnosti i duhovne istine.

Urednik

Liturgija i nadnaravni fenomeni

Odnos liturgije i raznih oblika pučke pobožnosti

MILAN DANČUO

Liturgija je središte života Crkve i niti jedan drugi religiozni izražaj ili nadnaravni fenomen ne može ju zamijeniti ili se smatrati na istoj razini.

Na svetkovinu Pedesetnice, 19. svibnja ove godine, stupile su na snagu *Norme za postupanje u razlučivanju navodnih nadnaravnih fenomena* koje je odobrio papa Franjo i objavio Dikasterij za nauk vjere. Crkvi su bili potrebni jasniji postupci u razlučivanju na području nadnaravnih fenomena kao što su navodna ukazanja, vizije, unutarnje ili vanjske lokucije, zapisi ili poruke, fenomeni povezani s religijskim slikama, psihofizički i drugi fenomeni. Ovim *Normama* u potpunosti se zamjenjuju dosadašnje *Norme za postupanje u razlučivanju navodnih ukazanja i objava* od 25. veljače 1978. godine koje je odobrio papa Pavao VI., najprije u povjerljivom obliku, a službeno objavljene tek 2011. godine. Nakana izrađene revizije dokumenta bila je jasnija procedura i koraci u postupanju zbog prethodnih nejasnoća u komunikaciji između tadašnje Kongregacije i pojedinih biskupa ili biskupija, naročito ako su pojedini događaji nadilazili granice jedne biskupije. U ovim razmišljanjima razmotrit ćemo odnos između liturgije i nadnaravnih fenomena i privatnih objava uz koje se često vežu različiti oblici pučkih pobožnosti.

Temeljno polazište odnosa liturgije i pučke pobožnosti

Konstitucija o svetoj liturgiji *Sacrosanctum Concilium* Drugoga vatikanskog koncila donosi temeljna načela razumijevanja odnosa između liturgije i različitih oblika pučkih pobožnosti koja se povezuju s nekim od nadnaravnih fenomena. Koncil naglašava da je bogoslužje »vrhunac kojemu teži djelovanje Crkve i ujedno je vrelo iz kojega struji sva njezina snaga« (SC, 10). Međutim, s druge strane koncilski oci svjesni su da se duhovni život »ipak ne sastoji samo od sudjelovanja u svetom bogoslužju« (SC, 12) pa pučke pobožnosti treba urediti »tako da budu u skladu sa svetom liturgijom,

Papa Franjo moli ispred Gospina kipa u kapeli Ukazanja u Fatimi

da se iz nje na neki način izvode i narod k njoj vode, jer ih ona po svojoj naravi daleko nadvisuje» (SC, 13). Liturgija je vrhunac crkvenoga života, a liturgijsko slavlje jest okupljanje u vjeri zajednice koja moli i pozorna je na Božju riječ. Njezina je svrha prinositi Bogu žrtvu koju je na križu jedanput zauvijek prinio Krist, koja se uprisutnjuje svaki put kada Crkva slavi svetu misu, kako bi Bogu izrazila bogoštovlje i klanjala mu se u duhu i istini.

Pučka pobožnost, s druge strane, koja se izražava u raznolikim i raširenim oblicima ponekad ima izvorište u nekom nadnaravnom događaju ili fenomenu. Kada je pobožnost istinska, kao izvorište ima vjeru te stoga treba biti poštovana i promicana. Pobožnost se u svojim oblicima i manifestacijama ne suprotstavlja središnjem mjestu liturgije, već na temelju vjere naroda koji ju smatra svojim izražajem vjere omogućuje plodonosnije slavlje svetih otajstava. Liturgija je, dakle, središte života Crkve i niti jedan drugi religiozni izražaj ili nadnaravni fenomen ne može ju zamijeniti ili se smatrati na istoj razini. Pučka pobožnost koja izvire iz tih korijena svoj prirodni vrhunac ima u liturgijskome slavlju prema kojemu treba biti usmjerena.

Upravljanje istragom radi priznavanja ili nepriznavanja navodnog nadnaravnog karaktera ovih fenomena dodijeljeno je biskupima, čiju prosudbu sada odobrava Dikasterij za nauk vjere. Odobrenje od strane Dikasterija je novost, motivirana ponajprije činjenicom da u suvremenom svijetu mediji i društvene mreže omogućuju brzo širenje spontanog kulta, hodočašća ili pobožnosti navodnih vidioca i izvan pojedine biskupije u kojoj se dogodio navodni nadnaravni fenomen. Biskupi i Dikasterij moći će samo proglasiti da neki nadnaravni fenomen nije u suprotnosti s vjerom ili s druge strane zabraniti štovanje i proglasiti da nije nadnaravan.

Važnost novih normi za navodne nadnaravne fenomene

Nove *Norme* reguliraju prepoznavanje nadnaravnog karaktera naizgled neobjašnjivih događaja, koje Crkva tumači kao čuda. Prethodno su postojala samo tri moguća suda: formula odbacivanja nadnaravnog karaktera fenomena (*constat de non supernaturalitate*), formula prihvaćanja fenomena (*constat de supernaturalitate*) i dvojbena formula, koja niti priznaje niti niječe nadnaravno podrijetlo nekog fenomena. Prema novim kriterijima, priznanje nekog događaja kao nadnaravnog može odobriti samo Sveti Otac i događat će se samo u izvanrednim slučajevima. Upravljanje istragom radi priznavanja ili nepriznavanja navodnog nadnaravnog karaktera ovih fenomena dodijeljeno je biskupima, čiju prosudbu sada odobrava Dikasterij za nauk vjere. Odobrenje od strane Dikasterija je novost, motivirana ponajprije činjenicom da u suvremenom svijetu mediji i društvene mreže omogućuju brzo širenje spontanog kulta, hodočašća ili pobožnosti navodnih vidioca i izvan pojedine biskupije u kojoj se dogodio navodni nadnaravni fenomen. Biskupi i Dikasterij moći će samo proglasiti da neki nadnaravni fenomen nije u suprotnosti s vjerom ili s druge strane zabraniti štovanje i proglasiti da nije nadnaravan.

Biskup sada ima više mogućnosti i može donijeti sud na temelju šest različitih prosudbi za ocjenu pretpostavljene nadnaravnosti koje mogu voditi pastoralni rad oko događaja navodnog nadnaravnog podrijetla. Najpovoljnija prosudba je *Nihil obstat* prema kojoj fenomen predstavlja mnoge znakove djelovanja Duha Svetoga i ne uočavaju se nikakvi posebno kritični ili rizični aspekti. U ovom slučaju, biskup biskupije u kojoj se dogodilo čudo potiče se da promiče širenje pobožnosti prema tom fenomenu. Kako je spomenuto, razlučivanje navodnih nadnaravnih pojava od početka čini biskup ili druga crkvena vlast u dijalogu s Dikasterijem. Ni biskup, ni biskupska konferencija, ni Dikasterij neće u pravilu izjaviti da su neki fenomeni nadnaravnog podrijetla, čak ni u slučaju kada se udijeli *Nihil obstat*. Vjernici stoga nisu obvezni dati pristanak vjere prema takvim fenomenima, ali takvim događajima mogu pristupiti kao instrumentu za produbljivanje vlastite duhovnosti.

Najnegativnija prosudba je *Declaratio de non supernaturalitate* s kojom biskup otvoreno izjavljuje na temelju konkretnih dokaza i činjenica da neki fenomen nije nadnaravan ako se utvrdi da je vidioc lagao, da je fenomen falsificiran ili postoji kriva namjera u potrazi za profitom, moći, slavom, osobnim interesom ili je posrijedi psihička bolest ili mitomanija. Ostale četiri moguće prosudbe nose nazive *Præ oculis habeatur*, *Curatur*, *Sub mandato* i *Prohibetur et obstruatur* u kojima se unatoč prisutnosti nekih pozitivnih elemenata utvrđuju kritična pitanja i ozbiljni rizici. U tom će slučaju biskup, ovisno o razini prosudbe, morati

Francesco Buoneri, *Uskrsnuće*, 1619.

Uloga privatnih objava nije da poboljšaju ili upotpune konačnu Kristovu objavu, nego da pomognu da se u određenome povijesnom razdoblju Božja objava potpunije živi.

otvoreno razlučiti i izjaviti da iskazivanju privrženosti prema određenoj pojavi treba pristupiti oprezno ili je zabraniti. Crkveni su pastiri pozvani na mudro postupanje s takvim događajima, odnosno uvažiti njihove plodove, pročistiti ih od negativnih elemenata ili upozoriti vjernike na opasnosti koje iz njih proizlaze.

Pučka pobožnost i privatne objave

Mnogi nadnaravni fenomeni i privatne objave povezuju se s različitim oblicima pučke pobožnosti. *Direktorij o pučkoj pobožnosti i liturgiji* iz 2002. godine navodi da »pučka pobožnost pokazuje zanimanje za izvanredne pojave i činjenice, često povezane s privatnim objavama« (br. 90). Uloga privatnih objava nije da poboljšaju ili upotpune konačnu Kristovu objavu, nego da pomognu da se u određenome povijesnom razdoblju Božja objava potpunije živi (usp. *KKC*, 67). Kardinal Ratzinger govoreći o Marijnim ukazanjima u Fatimi istaknuo je da nauk Crkve razlikuje »javnu objavu« i »osobne objave« između kojih ne postoji razlika samo u stupnju nego i u biti. Pojam »javna objava« označava Božje djelovanje namijenjeno cijelom čovječanstvu, a naziva se »objavom« jer se u njoj Bog postupno obznanjivao ljudima, do te mjere da je i sam postao čovjekom, da privuče sebi i ponovno ujedini cijeli svijet po svom utjelovljenom Sinu Isusu Kristu. Cijela povijest spasenja našla je svoje ispunjenje Kristovim životom, smrću i uskrsnućem te je stoga objava zaključena ostvarenjem Kristova otajstva.

Marijansko svetište u Lurdu

Pojam »privatne objave« odnosi se na sve vizije i objave koje se događaju nakon završetka Novoga zavjeta. Autoritet privatnih objava bitno se razlikuje od javne Objave. Dok javna objava iziskuje našu vjeru s obzirom da nam sam Bog progovara ljudskim riječima i posredovanjem žive zajednice Crkve, privatna objava s druge strane pomaže ovoj vjeri i čini se vjerodostojnom upravo zato što upućuje na jedinu javnu objavu. Kriterij istinitosti i vrijednosti privatne objave postaje dakle njezina usmjerenost na samoga Krista. Privatne objave često dolaze prije svega iz pučke pobožnosti i odražavaju se u njoj dajući joj nove poticaje i stvarajući nove oblike. To ne isključuje da one također utječu i na samu liturgiju, kao što se može vidjeti po nastanku različitih liturgijskih blagdana iz pobožnosti. Odnos između Objave i privatnih objava ima svoj odjek i u suodnosu između liturgije i pučke pobožnosti: liturgija je kriterij, ona je način postojanja Crkve koji izvire iz Kristovog djela spasenja. Pučka pobožnost mora se stoga orijentirati i voditi naznakama liturgije, ali sama pobožnost u isto vrijeme oplođuje vjeru kršćanske zajednice.

Usmjerenost nadnaravnih fenomena prema liturgiji

Liturgija je sama po sebi najizvršniji nadnaravni fenomen jer se u svakom liturgijskom slavlju posadašnjuje i ostvaruje Kristovo djelo spasenja koje zahvaća cijelu Crkvu kao zajednicu vjernika. Svaki nadnaravni fenomen ili privatna objava i s njima povezane pučke pobožnosti trebaju biti uvijek usmjereni prema liturgiji i sakramentalnom životu kao svome vrhuncu i izvoru. Liturgijska molitva postaje tako stav srca, koji se, poticajem milosti, u Crkvi i u punoj poslušnosti riječi, otvara otajstvu Oca, po Sinu u Duhu Svetomu. U obzir se uzima i subjektivna dimenzija molitve, odnosno stav srca, i njezina objektivna dimenzija kao što su milost, Crkva, Riječ, otajstvo Trojstva. Sudjelovanje u liturgijskom slavlju je dakle sveobuhvatno iskustvo u koje je uključena čitava osoba, sa svojim unutrašnjim bogatstvom koje se otvara Božjem otajstvu. Liturgijska molitva nije neko subjektivno površno iskustvo, već ono što je dubinski i životno složeno, što se tiče i odnosi na vjernika kao dionika crkvenog zajedništva.

Molitva zajednice zauzima važno mjesto u kršćanskom iskustvu, zbog toga što ona nerazrješivo veže zajedništvo s Bogom sa zajedništvom s ljudima međusobno. Kada se sabiremo na zajedničku molitvu, očituje se i posreduje otajstvo koje živimo i koje je zajedništvo u Crkvi upravo kao što je zajedništvo istoga Duha i u konačnici, zajedništvo s Bogom. I u trenucima nadnaravnih fenomena ili privatnih objava treba se uvijek sačuvati otvorenost spram crkvenog zajedništva. Nije moguće biti u zajedništvu s Bogom i uroniti u Kristovo otajstvo bez svijesti da je upravo Bog izvor milosti. Molitva u samoći ili pučka pobožnost trebaju uvijek

[...] u trenucima nadnaravnih fenomena ili privatnih objava treba se uvijek sačuvati otvorenost spram crkvenog zajedništva. Nije moguće biti u zajedništvu s Bogom i uroniti u Kristovo otajstvo bez svijesti da je upravo Bog izvor milosti. Molitva u samoći ili pučka pobožnost trebaju uvijek biti otvoreni Božjem otajstvu i susretu s kršćanskom zajednicom što svaki vjernik treba živjeti i na osobnoj razini.

Leonardo da Vinci,
Spasitelj svijeta, oko 1500.

biti otvoreni Božjem otajstvu i susretu s kršćanskom zajednicom što svaki vjernik treba živjeti i na osobnoj razini.

Liturgija izriče na privilegiran način otajstvo kršćanske molitve i pobožnosti. Ne postoji suprotstavljanje liturgije i pučke pobožnosti jer je liturgija vrhunac i izvor kršćanskog iskustva. U liturgijskoj molitvi različiti izričaji kršćanske molitve povezani s nadnaravnim fenomenima pronalaze ne samo njihov prirodni izvor i nadahnuće, već i mogućnost prepoznavanja Božje spasenjske prisutnosti i sučeljavanja s objektivnom normom. Liturgija nudi paradigmatiku i višestruku metodu zajedništva s Bogom, bogatu biblijsko-teološkim sadržajem i zahtjevu s obzirom na životnu obvezu koja izranja iz slavlja. Liturgija ne isključuje druge oblike molitve ili pobožnosti, ona ih izriče na primjeren način. Stoga se liturgija smatra s punim pravom školom duhovnosti prema kojoj će biti usmjerena svaka pobožnost i svaki nadnaravni fenomen koji ne smije biti zatvoren u svoje subjektivne senzibilitete ili sadržaje. U dinamici slavlja središte je spomenčin koji liturgiji daje sigurnost usklađenu s poviješću spasenja i ujedno je jamstvo vjerodostojnosti. Iz toga razloga prvotna duhovnost svih vjernika na kojoj se temelji sve ostalo jest liturgijska molitva.

Zaključne misli

Djelovanje Duha Svetoga uključuje također mogućnost različitih nadnaravnih događaja, kao što su ukazanja ili vizije Krista ili Svete Djevice i drugih fenomena. Duh Sveti nekim ljudima može dati posve zasebna iskustva vjere, čija svrha nije 'poboljšati' ili 'dovršiti' konačnu Kristovu objavu, već pomoći da se ona potpuno živi u određenom povijesnom razdoblju. Mnogo su puta te manifestacije donijele bogatstvo duhovnih plodova, rasta u vjeri, služenja u kršćanskoj ljubavi, a u nekim su slučajevima dovele do nastanka raznih svetišta diljem svijeta koja su danas dio srca pučke pobožnosti u Crkvi. Bog je uvijek prisutan u povijesti čovječanstva i ne prestaje slati svoje darove milosti djelovanjem Duha Svetoga, kako bi Crkva iz dana u dan obnavljala vjeru u Isusa Krista, Spasitelja svijeta. Na crkvenim je pastirima da svoje vjernike uvijek drže pozornima na tu prisutnost Božje ljubavi u zajednici vjernika, kao što je na njima i da vjernike zaštite od svake prijevare. Ove nove *Norme* nisu ništa drugo nego konkretan način na koji se Crkva predaje poslušnom slušanju Duha koji djeluje u kršćanskom narodu. Poziv na svetost u Crkvi je poziv koji se tiče svih vjernika, hrani se molitvenim životom i usmjera prema vrhuncu, odnosno prema djelatnom sudjelovanju u liturgijskom i sakramentalnom životu, a izražava se postojanjem prožetim ljubavlju prema Bogu i drugima. ■

Mogućnost, smisao i razlučivanje nadnaravnih fenomena

S. VALERIJA KOVAČ

Već je Karl Rahner napisao kako mišljenja i prosudbe o »vizijama« i »ukazanjima« idu u krajnosti: u apriorno odbacivanje ili lakovjerno prihvatanje. Oni skeptični već unaprijed imaju gotovo mišljenje da radi se o prijevari te spremne dogmatske i racionalne argumente zašto takve pojave nisu moguće. Oni pak otvoreniji nadnaravnim fenomenima, jednako tako snažno ovima prvima prigovaraju racionalizam, malovjernost, bezbožnost (usp. K. Rahner, *Über Visionen und verwandte Erscheinungen*, u: *Geist und Leben*, 21 (1948.), 179-180). Doista, ako se promatraju pojedinačni slučajevi priznatih ili navodnih nadnaravnih fenomena, često se susreće ili jedno ili drugo krajnje mišljenje. Da bismo pak došli do uravnoteženijeg stava prema nadnaravnim pojavama, potrebno je promotriti temeljne teološke okvire koji vrijede općenito za mogućnost nadnaravnih fenomena, njihovu svrhu, korisnost i obvezatnost vjerovanja. Boljem odvagivanju »za« i »protiv« nadnaravnih događaja doprinose i nove *Norme za postupanje u razlučivanju navodnih nadnaravnih fenomena*, koje je objavio Dikasterij za nauk vjere 17. svibnja 2024. godine, a čije ćemo glavne naglaske predstaviti (hrvatski prijevod na: <https://ika.hkm.hr/novosti/norme-za-postupanje-u-razlucivanju-navodnih-nadnaravnih-fenomena/>).

Mogući nadnaravni fenomeni svoj smisao i vrijednost dobivaju tek iz svoje smještenosti u kontekst Božje objave u Isusu Kristu.

Mogućnost nadnaravnih fenomena u kršćanstvu

Iz perspektive vjere gledano, mogućnost nadnaravnih fenomena odnosno privatnih objava po vizijama, lokucijama i sl. načelno postoji. Kršćanska vjera u Boga polazi od toga da se Bog u svojoj slobodi može na izvanredan način objaviti nekim ljudima, te im u određenom vremenu i prostoru, po ograničenoj stvarnosti,

Marijansko svetište u Fatimi

posredovati svoju riječ, poruku, volju, naredbu. Da takve povijesne objave Boga u ograničenim stvorenijskim znakovima postoje, o tome svjedoči i Sveto Pismo. Imajući rečeno u vidu, Karl Rahner zaključuje: »Tko dakle niječe apsolutnu mogućnost posebnih objava, protivi se vjeri; tko poriče da se one ne mogu dogoditi i nakon vremena apostola, protivi se jednom teološki sigurnom nauku. No svatko se, ako želi biti kršćanin, mora pitati, živi li u stavu, koji je unaprijed takvim objavama Boga zatvoren, te vjeruje li i odobrava li vizionarska zbivanja u Pismu zato što je na njih naviknut, a ne zato što u njemu ne bi odmah izazvala racionalističko protivljenje, kada bi ih iznova susreo« (K. Rahner, *Über Visionen und verwandte Erscheinungen*, 183).

Teološki smještaj nadnaravnih fenomena

Mogući nadnaravni fenomeni svoj smisao i vrijednost dobivaju tek iz svoje smještenosti u kontekst Božje objave u Isusu Kristu. Crkveno učiteljstvo polazi od temeljenog razlikovanja između »javne objave« i »privatnih objava«. Pod »javnom objavom« misli na Božje objaviteljsko djelovanje upućeno cjelini čovjeka

i čovječanstva, a ono ima svoje potpuno i konačno ostvarenje u Isusu Kristu, utjelovljenom Sinu Božjemu. U njemu je Bog objavio samoga sebe i sve što je čovjeku potrebno za spasenje (usp. Drugi Vatikanski koncil, *Dei Verbum*, 4, 6). Činjenica pak da je Božja objava u Kristu zaključena ne znači da je ona od strane primatelja (čovjeka) potpuno izrečena i proniknuta, nego je potrebno trajno rasti u njezinu sve dubljem otkrivanju i razumijevanju (usp. *Katekizam Katoličke Crkve*, 66).

Unutar temeljne javne Božje objave u Isusu Kristu svoje mjesto imaju privatne objave. *Katekizam Katoličke Crkve* u tom smislu nastavlja: »Tijekom stoljeća bilo je takozvanih 'privatnih objava'. Neke od njih je priznao crkveni autoritet. One ipak ne pripadaju u polog vjere. Uloga im nije da 'poboljšaju' ili 'upotpune' konačnu Kristovu objavu, nego da pomognu da se od nje u određenom povijesnom razdoblju potpunije živi« (br. 67). U svome Teološkom komentaru Fatimske poruke, tadašnji prefekt Kongregacije za nauk vjere Joseph Ratzinger tumači da se zbog toga bitno razlikuje autoritet privatnih objava od autoriteta javne objave, koja zahtijeva vjeru u Boga i njegovu riječ te se ne može svesti na ljudsku vjeru, povjerenje ili mišljenje. Privatne objave su podređene javnoj objavi i njihova vjerodostojnost je u tome da upućuju na javnu objavu Boga u Isusu Kristu. To dalje znači da one, i kada su od strane crkvenog autoriteta priznate, ne spadaju u polog vjere i ne obvezuju vjernike na prihvaćanje, nego je pristanak uz njih stvar ljudske vjere i mudrosti (usp. Congregazione per la dottrina della fede, *Il messaggio di Fatima*, u: https://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_20000626_message-fatima_it.html). Privatne objave doprinose dubljem razumijevanju konačne Božje objave u Kristu u određenom vremenu i njegovim izazovima, i u tome imaju svoju vrijednost. U tu svrhu one mogu posvijestiti drugačije aspekte evanđelja, oživjeti stare ili potaknuti nove oblike pobožnosti i kršćanskoga života, pozivati na obraćenje, dati upozorenja i upute za život, pomoći razumijevanju znakova vremena. Privatne objave, dakle, nemaju objektivno-obvezujuću razinu, ali na subjektivnom i aktualnom planu mogu biti vrlo poticajne za konkretno osobno i javno življenje vjere.

Nove norme za razlučivanje navodnih nadnaravnih fenomena

Nove *Norme za postupanje u razlučivanju navodnih nadnaravnih fenomena* zamjenjuju one stare koje su bile na snazi od 1978. godine. Početne riječi jasno opisuju glavnu ideju toga novog dokumenta: »Bog je uvijek prisutan u povijesti čovječanstva i ne prestaje nam slati svoje darove milosti djelovanjem Duha Svetoga, kako bismo iz dana u dan obnavljali našu vjeru u Isusa Krista, Spasitelja svijeta. Na crkvenim je pastirima da svoje vjernike uvijek drže pozornima na tu prisutnost ljubavi Presvetog Trojstva među

Privatne objave su podređene javnoj objavi i njihova vjerodostojnost je u tome da upućuju na javnu objavu Boga u Isusu Kristu. To dalje znači da one, i kada su od strane crkvenog autoriteta priznate, ne spadaju u polog vjere i ne obvezuju vjernike na prihvaćanje, nego je pristanak uz njih stvar ljudske vjere i mudrosti.

[...] navodne nadnaravne pojave mogu biti izmišljene i lažne; mogu služiti kao sredstvo manipulacije za stjecanje materijalne dobiti ili moći; mogu iskrivljavati pravovjeran nauk; mogu se koristiti protiv biskupa, pape, crkvenoga autoriteta. Zato je važno vjernicima u svjetlu vjere, nauka Crkve i njezine hijerarhijske strukture dati jasne orijentire i upozorenja.

nama, kao što je na njima i da vjernike zaštite od svake prijevare. Ove nove *Norme* nisu ništa drugo nego konkretan način na koji se Dikasterij za nauk vjere stavlja u službu pastira u poslušnom slušanju Duha koji djeluje u vjernom Božjem narodu«.

Razlozi za aktualizaciju normi

Možemo navesti nekoliko razloga zbog kojih je Dikasterij za nauk vjere objavio nove *Norme*. Najprije, činjenično je vrlo raširena pojava navodnih nadnaravnih fenomena diljem svijeta i interes za njima je vrlo velik. U današnjem vremenu medija i interneta oni razvijaju svoju dinamiku, brzo se šire i nalaze svoje pristaše. S druge pak strane, s tom dinamikom ne ide uvijek u korak crkvena odluka o njima. Sam proces istrage, prosuđivanja i donošenja odluke o nadnaravnosti nekog fenomena vrlo je kompliciran i može trajati godinama. To je dovelo do toga da se rješava tek mali broj slučajeva, a fenomeni se i dalje razvijaju bez jasnoga vodstva (usp. *Norme*, Predstavljanje).

Drugi razlog je u tome što (navodne) privatne objave ili nadnaravni fenomeni mogu u konkretnom životu vjernika imati vrlo pozitivne, ali i štetne učinke. S jedne strane, nerijetko su takvi nadnaravni fenomeni proizveli značajno bogatstvo duhovnih plodova. Mnoga svetišta razvila su se na takvim događajima i do danas su važno mjesto obraćenja i sakramentalne milosti, žive pučke pobožnosti i duhovnoga osnaživanja. S druge pak strane, navodne nadnaravne pojave mogu biti izmišljene i lažne; mogu služiti kao sredstvo manipulacije za stjecanje materijalne dobiti ili moći; mogu iskrivljavati pravovjeran nauk; mogu se koristiti protiv biskupa, pape, crkvenoga autoriteta. Zato je važno vjernicima u svjetlu vjere, nauka Crkve i njezine hijerarhijske strukture dati jasne orijentire i upozorenja.

Konačno, Dikasterij želi pomoći mjesnim biskupima, na kojima leži težina zadatka istrage i prosuđivanja. U tom smislu jasno propisuje postupak istrage, navodi kriterije prosuđivanja te s novim prijedlogom od šest mogućih kvalifikacija pomaže biskupima da na prikladan način postupaju s različitim slučajevima navodnih nadnaravnih fenomena.

Odmak od nadnaravnosti i naglasak na duhovnim i pastoralnim plodovima

Najveća novost *Normi* je u tome da se u zaključnoj odluci više ne traži izjava o »nadnaravnosti« određenog fenomena koja se teško može utvrditi. Kardinal Fernández to objašnjava: »Kako se više ne bi odugovlačilo s rješavanjem konkretnog slučaja koji se odnosi na događaj pretpostavljenog nadnaravnog podrijetla, Dikasterij je nedavno predložio Svetom Ocu da relevantno razlučivanje ne zaključuje izjavom *de supernaturalitate*, nego s *Nihil obstat*, koja bi dopustila biskupu da izvuče pastoralnu korist iz

Mathias Grünewald,
Kristovo rođenje, 1515.

toga duhovnoga fenomena« (*Norme, Predstavljanje*). Na drugom mjestu, tumačenje te kvalifikacije potkrepljuje se citatom Benedikta XVI. (*Verbum Domini*, 14): »Crkveno odobrenje privatne objave u biti ukazuje na to da povezana poruka ne sadrži ništa što je u suprotnosti s vjerom i dobrim običajima; dopušteno ju je objaviti, a vjernici su ovlašteni prihvatiti je na razborit način. [...]« (*Norme*, 22). Kvalifikacijom *Nihil obstat* se, dakle, ne utvrđuje »nadnaravnost« dotičnog fenomena niti se vjernike obvezuje da ga prihvate (usp. *Norme*, 13). Njome se poručuje da se prepoznaju znakovi djelovanja Duha »usred« određenog duhovnog iskustva, dopušta se vjernicima da određeni fenomen koriste kao duhovnu pomoć i autorizira se pastoralno djelovanje povezano s dotičnim fenomenom (usp. *Norme*, 17).

Ovom odlukom Dikasterij se ne odriče posve moguće »nadnaravne« dimenzije u nekim pojavama. I dalje proglašavanje

Georges Lallemand,
Silazak Duha Svetoga, 1635.

»nadnaravnosti« ostaje kao opcija, ali u iznimnim slučajevima, kada sam Sveti Otac intervenira i ovlašćuje pokretanje istrage s tim ciljem (usp. *Norme, Predstavljajnje*). S druge pak strane, *Norme* čine odmak od prevelike fokusiranosti samo na »čudesnost« neke pojave te kao redovno mjerilo postavljaju duhovne i pastoralne plodove nekoga fenomena – upravo ono što i jest pravi smisao privatnih objava. U prilog ovakvoj kvalifikaciji ide i povijest, koja pokazuje da mnoga svetišta nisu nikada dobila izjavu o nadnaravnosti događaja, ali je osjećaj vjere vjernika prepoznao djelovanje Duha i nisu se pojavila kritička pitanja koja bi zahtijevala službeni intervent crkvenih pastira (usp. *Norme, Predstavljajnje*).

Valja još istaknuti da se i ova ključna promjena odluke o nadnaravnosti u izjavu o *Nihil obstat*, a koja je inače potrebna i za mnoga druga djelovanja u Crkvi, indirektno potkrepljuje autoritetom Benedikta XVI. Na dan objavljivanja novih *Normi*, vatikanski dnevnik »L'Osservatore romano« na mrežnim stranicama objavio je izvatke njegova razgovora s Vittorijom Messorijem (hrvatski prijevod: *Razgovori o vjeri*, 1985., 103), u kojem tadašnji prefekt Kongregacije za nauk vjere, kao odgovor na pitanje o Međugorju konstatira: »Jedan od naših kriterija je odvajanje aspekta istinske ili vjerojatne 'nadnaravnosti' ukazanja od aspekta njegovih duhovnih plodova.«

Diferenciranija kvalifikacija navodnih nadnaravnih fenomena

Još jedna značajna novost novih *Normi* je u tome što nude ukupno šest mogućih kvalifikacija neke nadnaravne pojave. Uz najpozitivniju ocjenu *Nihil obstat*, slijede stupnjevitom silaznom logikom još tri pozitivne ocjene koje traže određene opreze (usp. *Norme*, 18-20). Ocjena *Præ oculis habeatur* (neka se ima pred očima) preporuča da se fenomen i dalje treba pažljivo promatrati, jer uz važne pozitivne znakove, postoje i mogući rizici. Ocjena *Curatur* (neka se liječi) nalaže da se fenomen treba nadzirati, jer se pojavljuju kritički elementi, ali su istodobno prisutni duhovni plodovi. Ocjena *Sub mandato* (pod mandatom) smatra da su prisutna kritička pitanja i problemi koji se tiču osoba ili skupina vezanih za fenomen te biskup preuzima upravljanje ili se imenuje delegat od strane Svete Stolice.

Na kraju dolaze dvije negativne odluke (usp. *Norme*, 21-22). Kvalifikacija *Prohibetur et obstruatur* (neka se zabrani i suzbije) poručuje da postoje teška kritička pitanja i rizici. Biskup tada javno zabranjuje bilo kakav pristanak ili aktivnost vezane za fenomen. *Declaratio de non supernaturalitate* je najnegativnija ocjena, kojom se izjavljuje da ne postoji nikakva nadnaravnost

fenomena, a ona se koristi kada postoje jasni i provjereni znakovi laži i falsificiranja fenomena.

Dikasterij za nauk vjere novim kvalifikacijama bolje odgovara na činjenicu da su same (navodne) nadnaravne pojave vrlo raznolike i da ih nije uvijek moguće ocijeniti samo jasnim prihvaćanjem ili jasnim odbacivanjem. Novim *Normama* Dikasterij pokazuje načelno pozitivan stav prema njima, ali istodobno nalaže njihovo vrlo ozbiljno istraživanje i razlučivanje – za duhovno dobro vjernika. ■

LITURGIJSKI KALENDAR

KOLOVOZ

6 U **PREOBRAŽENJE GOSPODINOVO, blagdan**

7 S Svagdan ili: Sv. Siksto II., papa, i drugovi, mučenici; ili: Sv. Kajetan, prezbiter;

Jr 31,1-7; Otpj. pj.: Jr 31,10-13; Mt 15,21-28

8 Č **Sv. Dominik, prezbiter, spomendan;** od dana:

Jr 31,31-34; Ps 51,12-15.18-19; Mt 16,13-23

9 P **SV. TEREZIJA BENEDIKTA OD KRIŽA, djevica i mučenica, zaštitnica Europe, blagdan;** vl.: Hoš 2,16b.17b.21-22; Ps 45,11-12.14-17; Mt 25,1-13

10 S **SV. LOVRO, đakon i mučenik, blagdan;** vl.: 2Kor 9,6-10; Ps 112,1-2.5-9; Iv 12,24-26

11 N **DEVETNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU**

12 P Svagdan ili: Sv. Ivana Franciska de Chantal, redovnica; Ez 1,2-5.24-28c; Ps 148,1-2.11-14; Mt 17,22-27

13 U Svagdan ili: Sv. Poncijan, papa i Hipolit, prezbiter; mučenici; Ez 2,8 – 3,4; Ps 119, 14.24.72.103.111.131; Mt 18,1-5.10.12-14

14 S **Sv. Maksimilijan Marija Kolbe, prezbiter i mučenik, spomendan;** od dana: Ez 9,1-7; 10,18-22; Ps 113,1-6; Mt 18,15-18

15 Č **UZNESENJE BLAŽENE DJEVICE MARIJE, svetkovina**

16 P Svagdan ili: Sv. Stjepan Ugarski; ili: Sv. Rok; Ez 16,1-15.60.63; Otpj. pj.: Iz 12,2-3.4b-6; Mt 19,3-12

17 S Svagdan: Ez 18,1-10.13b.30-32; Ps 51,12-15.18-19; Mt 19,13-15

18 N **DVADESETA NEDJELJA KROZ GODINU**

19 P Svagdan ili: Sv. Ivan Eudes, prezbiter; Ez 24,15-24; Otpj. pj.: Pnz 32,18-21; Mt 19,16-22

20 U **Sv. Bernard, opat i crkveni naučitelj, spomendan;** od dana: Ez 28,1-10; Otpj. pj.: Pnz 32,26-28.30.35c-36ab; Mt 19,23-30

21 S **Sv. Pijo X., papa, spomendan;** od dana: Ez 34,1-11; Ps 23,1-6; Mt 20,1-16a

22 Č **Blažena Djevica Marija Kraljica, spomendan;** od dana: Ez 36,23-28; Ps 51,12-15.18-19; Mt 22,1-14

23 P Svagdan ili: Sv. Ruža Limska, djevica; Ez 37,1-14; Ps 107,2-9; Mt 22,34-40

24 S **SV. BARTOLA APOSTOL, blagdan;** vl.: Otk 21,9b-14; Ps 145,10-13b.17-18; Iv 1,45-51

25 N **DVADESET I PRVA NEDJELJA KROZ GODINU**

26 P Svagdan; 2Sol 1,1-5.11b-12; Ps 96,1-5; Mt 23,13-22

27 U **Sv. Monika, spomendan;** od dana: 2Sol 2,1-3a.14-17; Ps 96,10-13; Mt 23,23-26

28 S **Sv. Augustin, biskup i crkveni naučitelj, spomendan;** od dana: 2Sol 3,6-10.16-18; Ps 128,1-2.4-5; Mt 23,27-32

29 Č **Mučeništvo Sv. Ivana Krstitelja, spomendan;** vl.: Jr 1,17-19; Ps 71,1-6b.15ab.17; Mk 6,17-29

30 P Svagdan: 1Kor 1,17-25; Ps 33,1-2.4-5.10-11; Mt 25,1-13

31 S Svagdan: 1Kor 1,26-31; Ps 33,12-13.18-21; Mt 25,14-30

RUJAN

1 N **DVADESET I DRUGA NEDJELJA KROZ GODINU**

2 P Svagdan: 1Kor 2,1-5; Ps 119,97-102; Lk 4,16-30

3 U **Sv. Grgur Veliki, papa i crkveni naučitelj, spomendan;** od dana: 1Kor 2,10b-16; Ps 145,8-14; Lk 4,31-37

4 S Svagdan: 1Kor 3,1-9; Ps 33,12-15.20-21; Lk 4,38-44

5 Č Svagdan ili: Sv. Majka Terezija, redovnica; 1Kor 3,18-23; Ps 24,1-6; Lk 5,1-11

6 P Svagdan: 1Kor 4,1-5; Ps 37,3-6.27-28.39-40; Lk 5,33-39

7 S **Sv. Marko Križevčanin, prezbiter i mučenik, spomendan;** od dana: 1Kor 4,6-15; Ps 145,17-21; Lk 6,1-5

Preobraženje Gospodinovo

6. kolovoza 2024.

ULAZNA PJESMA

U sjajnom se oblaku
ukaza Duh Sveti,
i začu se Očev glas:
Ovo je Sin moj, Ljubljeni!
U njemu mi sva milina!
Slušajte ga!
(Usp. Mt 17,5)

ZBORNA MOLITVA

Bože, ti si u Kristovu
preobraženju potvrdio
otajstva naše vjere
svjedočanstvom Zakona i
proroka i unaprijed pokazao
naše božansko posinjenje.
Daj da slušamo glas
tvoga ljubljenoga Sina
te zavrijedimo biti njegov
subaštinici.
Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Posveti, Gospodine, molimo,
ove darove Preobraženjem
svoga Sina. Obasjaj nas
njegovim svjetlom,
i očisti od grijeha.
Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Kad se Krist očituje,
bit ćemo njemu slični,
jer vidjet ćemo ga
kao što jest.
(1Iv 3,2)

POPRIČESNA MOLITVA

Gospodine, daj da nas ova
pričest promijeni na sliku
Isusa Krista, čiju si slavu
očitovao čudesnim
preobraženjem.
Koji živi.

Prvo čitanje Dn 7,9-10.13-14

Odišlo mu bijelo poput snijega.

Čitanje Knjige proroka Daniela

Gledao sam: Prijestolja bjehu postavljena i Pradavni sjede. Odišlo mu bijelo poput snijega; vlasi na glavi kao čista vuna. Njegovo prijestolje kao plamenovi ognjeni i točkovi kao žarki oganj. Rijeka ognjena tekla, izvirala ispred njega. Tisuću tisuća služahu njemu, mirijade stajahu pred njim. Sud sjede, knjige se otvoriše.

Gledah u noćnim viđenjima i gle s oblacima nebeskim dolazi kao Sin Čovječji. On se približi Pradavnome i dovedu ga k njemu. Njemu bi predana vlast, čast i kraljevstvo, da mu služe svi narodi, plemena i jezici. Vlast njegova vlast je vječna, nikada neće proći, kraljevstvo njegovo vječno, nikada propasti neće.

Riječ Gospodnja.

ili: 2Pt 1,16-19: Taj Glas s neba čusmo.

Čitanje Druge poslanice svetoga Petra apostola

Predragi! Nismo vam navijestili snagu i Dolazak Gospodina našega Isusa Krista slijedeći izmudrene priče, nego kao očevici njegova veličanstva. Od Oca je doista primio čast i slavu kad mu ono od uzvišene Slave doprije ovaj glas: »Ovo je Sin moj, Ljubljeni moj, u njemu mi sva milina!« Taj glas, koji s neba dopiraše, čusmo mi koji bijasmo s njime na Svetoj gori. Tako nam je potvrđena proročka riječ, te dobro činite što uza nju prijanjate kao uza svjetiljku što svijetli na mrklju mjestu – dok Dan ne osvane i Danica se ne pomoli u srcima vašim.

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 97,1-2.5-6.9

Pripjev: Gospodin kraljuje, Svevišnji – nad svom zemljom.

Gospodin kraljuje: neka kliče zemlja,

nek se vesele otoci mnogi!

Oblak i tama ovijaju njega,

pravda i pravo temelj su prijestolja njegova.

Brda se tope pred Gospodinom kao vosak,

pred vladarom sve zemlje.

Nebesa navješćuju pravednost njegovu,

svi narodi gledaju mu slavu.

Ti si, Gospodine, Svevišnji –

– nad svom zemljom,

visoko, visoko nad bozima svima.

Willem van Herp,
Preobraženje Gospodinovo, 1634. – 1677.

Pjesma prije Evandjelja Mt 37,5c

Ovo je Sin moj Ljubljeni!
U njemu mi sva milina! Slušajte ga!

Evandjelje Mk 9,2-10

Ovo je Sin moj, Ljubljeni!

Čitanje svetog Evandjelja po Marku

U ono vrijeme:

Uze Isus sa sobom Petra, Jakova i Ivana
i povede ih na goru visoku, u osamu, same,
i preobrazi se pred njima.

I haljine mu postadoše sjajne, bijele veoma –
nijedan ih bjelilac na zemlji ne bi mogao tako izbijeliti.

I ukaza im se Ilija s Mojsijem te razgovarahu s Isusom.

A Petar prihvati i reče Isusu:

»Učitelju, dobro nam je ovdje biti! Načinimo tri sjenice:
tebi jednu, Mojsiju jednu i Iliji jednu.«

Doista nije znao što da kaže jer bijahu prestrašeni.

I pojavi se oblak i zasjeni ih, a iz oblaka se začu glas:

»Ovo je Sin moj, Ljubljeni! Slušajte ga!«

I odjednom, obazrevši se uokolo,
nikoga uza se ne vidješe doli Isusa sama.

Dok su silazili s gore, naloži im
da nikomu ne pripovijedaju što su vidjeli
dok Sin Čovječji od mrtvih ne ustane.

Oni održaše tu riječ, ali se među sobom pitahu
što znači to njegovo »od mrtvih ustati.«

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	75.4	U sjajnom se oblaku
ili	218	Nebom glasi odjekuju
Otpjevni psalam:	ŽV 5/2007 ili 7/2009	Gospodin kraljuje
Prinosna:	207	Prigni se svako koljeno
ili	211	Isus Krist je slika Božja
Pričesna:	244	Odzivam se, Isuse
	188	Na Isusov se spomen sam
	201	O svjetlo duša, Isuse
Završna:	753	Do nebesa
ili	184 (283)	Ti divni Kralj si nebesnik

MOLITVA VJERNIKA

Braća i sestre, nebeski nam je Otac darovao svoga ljubljenog Sina da bismo ga slušali te, vršeći njegove zapovijedi, stekli spasenje duše. Ohrabreni milošću spasenja, uputimo mu iskrene prošnje:

1. Tvoj je Sin, preobrazbom pred učenicima, pokazao svoje mesijanstvo. Daj da Crkva svojim svetim poslanjem preobražava tamu svijeta u njegovo svjetlo, molimo te.
2. Svećenicima si podario dar tumačenja tvoga nauka. Daj da nas poučavaju Istini i tako obraćaju našu grešnost u sveto življenje, molimo te.
3. Mnogi te još nisu upoznali, niti povjerovali u tvoju svemoć. Kroz naše riječi i djela očituj svoje milosrđe i sve nevjerne privedi spasenju, molimo te.
4. Iz dana u dan živimo trčeći za materijalnim dobrima. Osvijesti nam prolaznost ovozemaljskog i daj da preobrazimo svoju svakodnevnicu živeći za vječnost, molimo te.
5. Naši su pokojni usnuli nadajući se tvome milosrđu i vječnosti u nebesima. Otvori im svoja nebesa i daj da u njima vječno slave tvoga uskrslog Sina, molimo te.

Nebeski Oče, usliši, molimo te, ove naše iskrene prošnje i daj da ti vječno zahvaljujemo na tvojoj neizmjernej ljubavi, kojom nam bistriš pogled, da bismo mogli spoznati snagu preobraženja i krenuti putem Istine. Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Zagledani u Isusa

Sveta Crkva dva puta u liturgijskoj godini razmatra o preobraženju Gospodinovu: na Drugu korizmenu nedjelju i na blagdan Preobraženja Gospodinova. Čitanja toga blagdana ističu kontemplativnu dimenziju. Prvo čitanje, apokaliptične naravi, pripovijeda kako je Danijel, u noćnim viđenjima, vidio onoga »koji na oblacima nebeskim dolazi kao Sin čovječji«, kojemu su predana »vlast, čast i kraljevstvo« (Dn 7,13-14). Drugo čitanje podsjeća na iskustvo očevidaca preobraženja, koji su čuli glas uzvišene Slave kako govori o Isusu: »Ovo je Sin moj, Ljubljeni moj, u njemu mi sva milina« (2Pt 1,17). Markovo evanđelje govori kako Petar, Jakov i Ivan, nakon vizije, »obazrevši se uokolo, nikoga uza se ne vidješe doli Isusa sama« (Mk 9,8). Ovo je izravan poziv za prelazak od prolaznog viđenja proslavljenoga Gospodina do stanja trajne kontemplacije, u kojem je moguće sve vidjeti u svjetlu njegove slave.

Giovanni Bellini, *Preobraženje*, 1455.

Među mnogim umjetničkim djelima koja tematiziraju Preobraženje ističe se vizija preobraženog Isusa, između Mojsija i Ilije, iz ranog opusa slikara Giovannija Bellinija, kao i kontemplacija »Isusa samog« istog umjetnika u prekrasnom fragmentu Venecijanske akademije. Ideja i motiv »preobraženja« često se prizivaju kako bi se objasnila sama sakralna umjetnost, koja u materijalnim stvarima otkriva nadnaravnu latentnu »slavu«.

Od viđenja prema djelovanju

Znakovit je u tom smislu prijedlog svetog Petra, u strahu pred preobraženim Gospodinom, o trima sjenicama: po jednoj za Isusa, Mojsija i Iliju. I u židovskim i u kršćanskim spisima, kada se Bog objavljuje ljudima, oni često odgovaraju tako što »nešto čine« ili podižu spomenik kao trajan znak susreta. Tako, nakon sna u kojem je vidio Gospodina, Jakov ustade, uze kamen koji bijaše stavio kao jastuk i postavi ga kao stup (Post 28,10-22); slično tomu, vidjevši Krista preobražena, Petar je htio napraviti tri sjenice da produži radost trenutka (Mk 9,5). U Bibliji je ljudska kreativnost najprirodniji odgovor na susret s Bogom Stvoriteljem. Kako bila izražena – kroz poeziju ili glazbu, ples, skulptura ili arhitektura – ona u biti izriče vjerničko iskustvo kako je zemlja povezana s nebom, a čovjek s Bogom. Jakov je u Betelu zapravo označio mjesto gdje je vidio ljestve koje su počivale na zemlji, a vrh im se zao do neba, i po kojima su anđeli uzlazili i silazili (Post 28,12); slično su i sjenice koje je Petar želio označiti točku konvergencije: mjesto gdje su učenici vidjeli kako Isus mijenja svoj izgled te razgovara s Mojsijem i Ilijom. Djela nastala kao podsjetnik na slična iskustva nadilaze granice te povezuju vrijeme i vječnost.

Ta se povezanost događa na otajstven način, što svaki umjetnik zna: ona je izvan horizonta čovjekovih svjesnih projekata i

odluke. Petra i njegove drugove svladao je san (Lk 9,32), a Jakov je u snu vidio spoj neba i zemlje. Probudivši se rekao je: »Zaista se, Gospodin nalazi na ovom mjestu, ali ja nisam znao.« Uplašio se i rekao: »Kako je strašno ovo mjesto! Zaista, ovo je kuća Božja, ovo su vrata nebeska« (Post 28,16-17). Stvaralački kontekst je numinozan, a prikladno duševno stanje je zanos, koji se može izraziti i kao umor, iscrpljenost. Čovjek mora biti dezorijentiran da bi stvarao, mora se naći na novom, divnom terenu, koji mu se čini kao »kuća Božja«, »vrata raja«. Poput Petra na Taboru, umjetnik se mora osjećati obaviještenim oblakom: mora se »bojati«. Neće znati što govori, ali će tražiti da produži trenutak, gradeći nešto – »tri sjenice« – samo zato što nam je dobro ovdje biti.

Gledati čovjeka kao Božju sliku

U Apostolskoj palači u Vatikanu nalazi se čuvena freska »Atenska škola«, djelo genija talijanske renesanse Rafaela. U središtu ove kompozicije uočavamo Aristotela i Platona kako različitim gestama, sintetizirajući svoja filozofska uvjerenja, pokazuju put kojim se dolazi do istine: Platon podiže prst prema nebu ukazujući na svijet ideja, dok Aristotel pruža ruku prema dolje i time tvrdi da se istina otkriva empirijskim istraživanjem. Oba su filozofa svjesni složenosti svoje metode, stoga Platon u ruci drži svoj spis *Timej*, kojim je pokušao dati objašnjenje nastanka svijeta, dok Aristotel u ruci drži svoju *Etiku*, kojom je razjasnio da su čovjekove moralne potrebe iznad prirodnih.

Ovom je slikom genijalni slikar divno izrazio duboku čovjekovu težnju da traži istinu, istražujući sebe i svijet oko sebe, očiju okrenutih prema zemlji i uma otvorena za otajstvo. Otajstvo Preobraženja poziva nas da s poštovanjem pristupimo nedokučivoj tajni koju ljudska osoba krije u svom tijelu, kao što su nas učile stoljetna medicinska tradicija i profesionalna etika, te da svakoj osobi priznamo njezino neotuđivo dostojanstvo, da svratimo pozornost na pojedinačne ljude i njihove životne

Giovanni Bellini, Krist, kraj XV. st.

situacije, s njihovim vlastitim iskustvima i poviješću, prepoznajući u svakom čovjeku Božju sliku, kako nas uči naša vjera.

Isusovo preobraženje i naše

U mnogim ljudskim zajednicama situacija zna biti toliko nepodnošljiva da dođe do odvajanja. Međutim, odvajanje kao vanjska promjena bez unutarnje preobrazbe ne može dovesti do željenog učinka. Zato treba krenuti iznutra...

Jedna se žena u ispovijedi gorko žalila na svog muža, jer da ga više ne može podnijeti. Ispovjednik joj je savjetovao: »Kupite bilježnicu i svaki dan zapišite barem jednu vrlo malu, ali dobru stvar koju je vaš suprug učinio. I često ponovno čitajte te bilješke. Na kraju ćete možda otkriti da vaš muž i nije tako loš kako se čini.« Međutim, mi u životu patimo gledajući i sebe: osjećamo kao da ništa ne možemo ili da nas drugi ne shvaćaju ozbiljno. I tada bi bilo korisno kupiti bilježnicu i zapisati u čemu smo uspjeli, za što smatramo da vrijedi živjeti. Otkriti dobro znači preobraziti sebe i svojom unutarnjom preobrazbom promijeniti svijet. Tada će blagdan Kristova preobraženja imati važnost za naš svakodnevni život.

Danimir Pezer

Devetnaesta nedjelja kroz godinu

11. kolovoza 2024.

ULAZNA PJESMA

Pogledaj, Gospodine,
na Savez svoj,
i život svojih siromaha
ne zaboravi zauvijek.
Ustani, Bože, zauzmi se
za svoju parnicu,
ne zaboravi vike onih
koji te zazivaju.
(Ps 74,20.19.22.23)

ZBORNA MOLITVA

Svemoguću vječni Bože,
smijemo te zvati svojim
Ocem. Daj da nam u srcu
poraste duh sinovstva
te uđemo u obećanu baštinu.
Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Gospodine, prinosimo
ti darove koje si nam
ti udijelio. Molimo te,
primi ih iz ruku svoje Crkve
i snagom Duha pretvori
u otajstvo spasenja.
Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Kruh koji ću ja dati
tijelo je moje, za život
svijeta, govori Gospodin.
(Iv 6,52)

POPRIČESNA MOLITVA

Gospodine,
pričestili smo se
tijelom i krvlju tvoga Sina.
Ta pričest neka nas spasi i
utvrdi u svjetlu tvoje istine.
Po Kristu.

Prvo čitanje 1Kr 19,4-8

Okrijepljen tom hranom, išao je sve do gore Božje.

Čitanje Prve knjige o Kraljevima

U one dane:

Ode Ilija dan hoda u pustinju. Stigavši onamo sjede pod jednu žuku, zaželje umrijeti i reče: »Već mi je svega dosta, Gospodine! Uzmi dušu moju, jer nisam bolji od otaca svojih.« Zatim leže i zaspao ondje. Ali gle, anđeo ga taknu i reče mu: »Ustani i jedi.« On pogleda, kad gle – kraj njegova uzglavlja na kamenu pečen kruh i vrč vode. Jeo je i pio pa opet legao. Ali se anđeo Gospodnji javi i drugi put, dotače ga i reče: »Ustani i jedi, jer je pred tobom dalek put!« Ustao je, jeo i pio. I okrijepljen tom hranom, išao je četrdeset dana i četrdeset noći sve do Božje gore Horeba.

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 34,2-9

Pripjev: Kušajte i vidite kako je dobar Gospodin!

Blagoslivljat ću Gospodina u svako doba,
njegova će mi hvala biti svagda na ustima!
Nek se Gospodinom duša moja hvali,
nek čuju ponizni i nek se raduju!

Veličajte sa mnom Gospodina,
uzvisujmo ime njegovo zajedno!
Tražio sam Gospodina i on me usliša,
izbavi me od straha svakoga.

U njega gledajte i razveselite se
da se ne postide lica vaša.
Eto, jadnik vapi, a Gospodin ga čuje,
izbavlja ga iz svih tjeskoba.

Anđeo Gospodnji tabor podiže
oko njegovih štovalaca da ih spasi.
Kušajte i vidite kako je dobar Gospodin:
blago čovjeku koji se njemu utječe!

Drugo čitanje Ef 4,30 – 5,2

Hodite u ljubavi kao i Krist.

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola Efežanima

Braćo: Ne žalostite Duha Svetoga, Božjega, kojim ste opečaćeni za dan otkupljenja! Daleko od vas svaka gorčina, i srdžba, i gnjev, i vika, i hula sa svom opakošću! Naprotiv! Budite jedni drugima dobrotivi, milosrdni; praštajte jedni drugima kao što i Bog u Kristu nama oprostio. Budite dakle nasljedovatelji Božji kao djeca ljubljena i hodite u ljubavi kao što je i Krist ljubio vas i sebe predao za nas kao prinos i žrtvu Bogu na ugodan miris.

Riječ Gospodnja.

Peter Paul Rubens,
Anđeo daje Iliji kruh i vodu, 1625. – 1628.

Pjesma prije evanđelja Iv 6,51

Ja sam kruh živi koji je s neba sišao, govori Gospodin;
tko bude jeo od ovoga kruha živjet će uvijek.

Evanđelje Iv 6,41-51

Ja sam kruh života koji siđoh s neba.

Čitanje svetog Evanđelja po Ivanu

U ono vrijeme:

Židovi mrmljahu protiv Isusa što je rekao:

»Ja sam kruh koji je sišao s neba.«

Govorahu: »Nije li to Isus, sin Josipov?

Ne poznajemo li mu oca i majku?

Kako sada govori: 'Sišao sam s neba?'«

Isus im odvrati: »Ne mrmljajte među sobom!

Nitko ne može doći k meni ako ga ne povuče Otac koji

me posla; i ja ću ga uskrisiti u posljednji dan.

Pisano je u Prorocima: Svi će biti učenici Božji.

Tko god čuje od Oca i pouči se, dolazi k meni.

Ne da bi tko vidio Oca, doli onaj koji je kod Boga;

on je vidio Oca. Zaista, zaista, kažem vam:

tko vjeruje, ima život vječni. Ja sam kruh života.

Očevi vaši jedoše u pustinji manu i pomriješe.

Ovo je kruh koji silazi s neba: da tko od njega jede,

ne umre. Ja sam kruh živi koji je s neba sišao.

Tko bude jeo od ovoga kruha, živjet će uvijek.

Kruh koji ću ja dati tijelo je moje – za život svijeta.«

Riječ Gospodnja.

MOLITVA VJERNIKA

Braće i sestre, otvorimo svoja srca Božjoj riječi te mu izrecimo svoje prošnje, kako bismo spoznali otajstva prave Istine te po njoj postali odgovorni vjernici, spremni na zauzeto i ispravno djelovanje u vjeri:

1. Od Crkve tražiš da ti bude vjerna i hodi u svetosti. Daj da se ne priklanja svemu što joj svijet nameće, već, u skladu s vremenom, razumno donosi odluke, slijedeći Kristov nauk, molimo te.
2. Izazovna vremena traže hrabre svećenike. Blagoslovi njihov trud i nastojanja da okupljaju tvoje vjerno stado i daj da, unatoč poteškoćama, na tom putu ne posustaju, molimo te.
3. Društvene nas mreže i mediji potiču da se o svemu očitujemo i za sve stvaramo svoj sud. Podaj nam shvatiti težinu izrečenog suda, kao i važnost šutnje i ispravnog postupanja u javnosti, molimo te.
4. Tvoj nas Duh potiče na međusobnu ljubav. Otvori nas djelovanju Duha Svetoga i daj da budemo pronositelji međusobne tolerancije i bratoljublja, molimo te.
5. Riječi tvoga Sina hrana su za našu dušu. Daj da se pobožnim i čestim sudjelovanjem u svetog Euharistiji hranimo tom vječnom hranom, molimo te.

Bože Oče, po istinskoj nas vjeri potakni da slušamo i razumijemo tvoju Riječ te tako postanemo istinski graditelji mira i slobode, što je temelj svakoga zdravog društva koje može napredovati.

Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	224	Oče naš dobri
Otpjevni psalam:	Žv str. 40	Kušajte i vidite
Prinosna:	229	Od Božje snage
ili	224.3	Darove ove
Pričesna:	242	O sveta gozbo
	246	Ovdje je sada
Završna:	224.4	Oče naš dobri

Od mrmljanja do vjere

Gotovo da je danas normalna pojava komentirati, a onda i redovito kritizirati druge ljude i njihovo ponašanje. U javnosti nas se uči i potiče da izražavamo svoje mišljenje te da tako покаžemo svjesnost i slobodoumnost. No, to često završi u svađama i raspravama, i ne uvijek na kulturni i uljudan način. Unatoč svemu, navikavamo se na kritiziranje i mrmljanje, prozivanje i vrijeđanje, kao na neko svoje pravo, a javno mnijenje, mediji i društvo nas u tome svesrdno podržavaju. Jer sve se to može činiti pod krinkom slobode govora te prava na izražavanje vlastitoga mišljenja. Malo tko, međutim, razumije da kritiziranje i mrmljanje nema nikakve veze sa slobodom govora i s ostvarenjem prava na vlastito mišljenje.

Mrmljati na Božju istinu

U tom duhu valja razumjeti i današnju riječ Božju koja nam navodi primjere ljudi koji su se opirali Božjoj istini i njezinu značenju za čovjeka, to jest Božjim planovima koje treba ostvarivati. Tako se prorok Ilija nakon napornih i izazovnih događaja i sukoba s lažnim prorocima i s vlastitim kraljem, nakon što je pobjegao u pustinju, žali Gospodinu da mu je teško, da mu je svega dosta, te bi najradije umro da se sve skupa završi. Naravno, za njegovu situaciju je dobrim dijelom 'kriv' Gospodin, jer ga je izabrao da revnuje za Božju stvar, a on se pred tim pozivom osjećao tako slab i nemoćan. Sličnu poteškoću, s nešto drukčijim uzrocima i naglaskom pronalazimo u današnjem evanđeoskom tekstu u kojemu Isus otvoreno poziva Židove da ne mrmljaju protiv njega zato što je rekao da je on kruh koji je sišao s neba. I u jednom i drugom slučaju vidimo da ljudi, bez obzira koliko toga izričito bili svjesni, mrmljaju protiv Boga i njegovih planova i istine kojoj ih poučava. Umjesto da su se trudili razumjeti njegovo djelovanje i objavu, oni su sebi uzeli za

pravo mrmljati stvarajući negativno ozračje u vlastitoj duši, čime su ugrožavali mogućnost da uopće spoznaju istinu Božju.

A takav stav i mrmljanje je opiranje Bogu živomu koje žalosti Duha Svetoga, pa je zato sveti Pavao pozvao svoje vjernike da ga ne žaloste, već da žive kao prava djeca Božja hodeći u ljubavi. Jer bilo da istinu Božju naviješta Božji Sin, bilo da to čini anđeo koji hrabri i hrani Iliju, bilo da to čine ljudi poput apostola Pavla, uvijek je riječ o istini koju je Bog povjerio ljudima, te želi da joj kao takvoj pristupe bez mrmljanja i oklijevanja, jer mrmljanje i oklijevanje truju dušu i udaljavaju čovjeka od istinske spoznaje i svjetla Božjega. Samo nam istina daje pravo na riječ i na izražavanje mišljenja, jer ljudi imaju pravo na istinu, a ne tek na proizvoljno i neutemeljeno mišljenje, te još manje na naklapanje, mrmljanje i klevetanje. Čovjek ima pravo biti poučen i upućen u istinu, a ne tek pravo na izražavanje svoga ili nekog različitog mišljenja, pogotovo ako je to tako neodgovorno kako često biva. Zato je mrmljanje previd i prekršaj protiv bitnog smisla i poslanja izgovaranja riječi, jer prije svakog govora ili pobune protiv navještaja riječi, mora postojati odgovorno promišljanje koje nam otvara vrata spoznaje otajstva istine i života. Čovjek koji sebi dopusti da mu najvažnija stvar bude mrmljanje i kritiziranje navikava se biti opor i svadljiv te time neprikladan tražiti i otkrivati istinu, pa i onda kad je uvjeren da nešto zna, kao i Živodi koji govoraše: »Nije li to Isus, sin Josipov? Ne poznajemo li mu oca i majku? Kako onda govori: 'Sišao sam s neba'?«

Vjerom do istine

Stoga Isus kao bitnu stvar u pristupu Božjoj objavi ističe vjeru koja je lijek protiv mrmljanja, put pronalazjenja istine te ključ života vječnoga: »Zaista, zaista, kažem vam: Tko vjeruje, ima život vječni.« Svoje učenike i druge slušatelje poziva da slušaju Oca i tako

Ferdinand Bol, *Andeo hrani Iliju*, 1660. – 1663.

se dadnu poučiti njegovom istinom, čime se osposobljavaju za prihvaćanje dubine njegovih otajstava. Ako pažljivo razmatraju njegova otajstva i postaju učenici koji traže istinu, moći će potom i doći k njemu, svjesni da je Božji Sin, da je vidio Oca i da naviješta puninu njegova otajstva. Onaj tko s vjerom pristupa Božjoj objavi liječi se od vlastite sumnjičavosti, postavljajući dobar temelj na kojemu može graditi vlastiti život i ponašanje, za razliku od onih kojima je mrmljanje najvažnija životna aktivnost. Pozivajući na vjeru, Isus pokazuje da je ona najveći izraz slobodoumnosti, dok su mrmljanje i kritiziranje pokazatelj nesređenog unutarnjeg života i lošeg stanja duše. Zato, ako treba pokazati revolucionarnost, onda je treba pokazati vjerujući u Boga koji na tako revolucionaran način ljubi čovjeka i objavljuje mu se. Ako treba izraziti bunt, onda to treba odupirući se ljudskim niskim težnjama i neurednim nastojanjima, a ne osporavajući Boga i njegovu istinu.

Samo po vjeri duša se otvara istini, kao i svim onim pozitivnim i kreposnim raspoloženjima koja nabraja sveti Pavao kada traži

od svojih vjernika da budu dobrotivi i milosrdni, da praštaju kao što i Bog prašta, te da budu u svemu nasljedovatelji Božji koji hode u ljubavi i predaju sebe jedni za druge, kao što je i Krist učinio za nas. Tako živjeti može samo duša očišćena od kritiziranja i mrmljanja kojoj je veliki životni cilj i smisao pronaći istinu Božju i ostvariti zajedništvo s njime. A mrmljanje, bunt i nezadovoljstvo nisu načini traženja istine niti su pomak prema slobodoumlju, već su sredstva unošenja nemira u dušu koja nakon toga još teže uspijeva u svom naumu. Isus, međutim, želi da mi po vjeri svi budemo 'učenici Božji', te da svi otkrijemo otajstva koja nam Bog povjerava po svome Sinu. Jer on svoju istinu nije namijenio nekom malom broju ljudi, već želi da ga po vjeri svi spoznaju i upoznaju kao Oca i prigrle njegov plan ljubavi. Odbaciti nam je stoga svaku zlovolju i mrmljanje, svaku oporost i zatvorenost njegovoj riječi, te se ponizno, vjerujući, dati poučiti njegovom istinom kojoj se srce raduje, a od koje duša živi od zemlje do neba, od vremena do vječnosti.

Ivan Bodrožić

Uznesenje Blažene Djevice Marije

15. kolovoza 2024.

ULAZNA PJESMA

Znamenje veliko pokaza se na nebu: Žena zaodjenuta suncem, mjesec joj pod nogama, a na glavi vijenac od dvanaest zvijezda. (Otk 12,1)

ZBORNA MOLITVA

Svemogući vjekovječni Bože! Ti si bezgrešnu Djevicu Mariju, Majku svoga Sina, tijelom i dušom uznio u nebesa. Podaj nam, molimo, da uvijek težimo za onim što je gore te budemo sudionici njezine slave. Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Uzašao k tebi, Gospodine, naš odani prinos!
Po zagovoru blažene Djevice Marije na nebo uznesene rasplamti nam srce ognjem ljubavi da uvijek težimo k tebi. Po Kristu Gospodinu našem.

PRIČESNA PJESMA

Svi naraštaji zvat će me blaženom jer mi velika djela učini Svesilni. (Lk 1,48-49)

POPRIČESNA MOLITVA

Primili smo, Gospodine, spasonosna otajstva: daj nam, molimo te, na zagovor blažene Djevice Marije na nebo uznesene, prisjeti k slavi uskrsnuća. Po Kristu.

Prvo čitanje Otk 11,19a; 12,1-6a.10ab

Žena zaodjenuta suncem, mjesec joj pod nogama.

Čitanje Knjige Otkrivenja svetog Ivana Apostola

Otvori se hram Božji na nebu i pokaza se Kovčeg saveza njegova u hramu njegovu. I znamenje veliko pokaza se na nebu: žena zaodjenuta suncem, mjesec joj pod nogama, a na glavi vijenac od dvanaest zvijezda. Trudna više u porođajnim bolima i mukama rađanja.

I pokaza se drugo znamenje na nebu: gle, Zmaj velik, ognjen, sa sedam glava i deset rogova; na glavama mu sedam kruna, a rep mu povlači trećinu zvijezda nebeskih – i obori ih na zemlju. Zmaj stade pred Ženu koja imaše roditi da joj, čim rodi, proždre Dijete.

I ona porodi sina, muškića, koji će vladati svim narodima palicom gvozdenom. I Dijete njezino bi uzeto k Bogu i prijestolju njegovu. A Žena pobježe u pustinju, gdje joj Bog pripravi sklonište. I začujem glas na nebu silan: »Sada nasta spasenje i snaga i kraljevstvo Boga našega i vlast Pomazanika njegova!«

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 45,10b-12b.16

Pripjev: Zdesna ti je kraljica u zlatnoj odjeći.

Zdesna ti je kraljica u zlatnoj odjeći, mnoštvom okružena.

»Slušaj, kćeri, pogledaj, prisluhni: zaboravi svoj narod i dom oca svog!«

»Zaželi li kralj ljepotu tvoju, smjerno se pokloni njemu.«

S veseljem je vode i s klicanjem, u kraljeve dvore ulazi.

Drugo čitanje 1Kor 15,20-27a

Prvina Krist, a zatim oni koji su Kristovi

Čitanje Prve poslanice svetoga Pavla apostola Korinćanima

Braćo! Krist uskrsnu od mrtvih, prvina usnulih! Doista, po čovjeku smrt, po Čovjeku i uskrsnuće od mrtvih! Jer kao što u Adamu svi umiru, tako će u Kristu biti svi oživljeni. Ali svatko u svom redu: prvina Krist, a zatim koji su Kristovi, o njegovu dolasku; potom – svršetak, kad preda kraljevstvo Bogu i Ocu, pošto obeskrjepi svako Vrhovništvo, svaku Vlast i Silu.

Doista, on treba da kraljuje dok ne podloži sve neprijatelje pod noge svoje. Kao posljednji neprijatelj bit će obeskrjepljena Smrt jer sve podloži nogama njegovim.

Riječ Gospodnja.

Giovanni Francesco Barbieri,
Pohodjenje, 1632.

Pjesma prije evanđelja

Uznesena je Marija u nebo;
raduje se vojska anđelâ.

Evanđelje Lk 1,39-56

Velika mi djela učini Svesilni: uzvisi neznatne.

Čitanje svetog Evanđelja po Luki

U one dane usta Marija i pohiti u Gorje, u grad Judin. Uđe u Zaharijinu kuću i pozdravi Elizabetu. Čim Elizabeta začu Marijin pozdrav, zaigra joj čedo u utrobi. I napuni se Elizabeta Duha Svetoga i povika iz svega glasa: »Blagoslovljena ti među ženama i blagoslovljen plod utrobe tvoje! Ta otkuda meni da mi dođe majka Gospodina mojega? Gledaj samo! Tek što mi do ušiju doprije glas pozdrava tvoga, zaigra mi od radosti čedo u utrobi. Blažena ti što povjerova da će se ispuniti što ti je rečeno od Gospodina!« Tada Marija reče: »Veliča duša moja Gospodina, klikće duh moj u Bogu, mome Spasitelju, što pogleda na neznatnost službenice svoje: odsad će me, evo, svi naraštaji zvati blaženom. Jer velika mi djela učini Svesilni, sveto je ime njegovo! Od koljena do koljena dobrota je njegova nad onima što se njega boje. Iskaza snagu mišice svoje, rasprši oholice umišljene. Silne zbaci s prijestolja, a uzvisi neznatne. Gladne napuni dobrima, a bogate otpusti prazne. Prihvati Izraela, slugu svoga, kako obeća ocima našim: spomenuti se dobrote svoje prema Abrahamu i potomstvu njegovu do vijeka.« Marija osta s Elizabetom oko tri mjeseca, a onda se vrati kući.

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	568.1	Na nebu se pokazala
ili	769.1 i 5.	Svi u glas jezici
Otpjevni psalam:	570	Zdesna ti je kraljica
Prinosna:	VI	Izvore vode žive
ili	587	Zrakama sunca
Pričesna:	160-161	Veliča
	186	Sva ljubavi mi, Isuse
Završna:	762	Zdravo Djevo
ili	598.1, 6 i 7	Zdravo Djevice

MOLITVA VJERNIKA

Braćo i sestre, želeći nasljedovati primjer Blažene Djevice Marije, s pouzdanjem se i velikom poniznošću obratimo nebeskom Ocu te ga zamolimo:

1. Blažena je Djevica svetošću života zavrijedila biti uznesena dušom i tijelom na nebo. Daj da ju sveta Crkva nasljeduje u poniznosti i svetosti, molimo te.
2. Djevica Marija nam pruža primjer neizmjerne Božje ljubavi prema tvome Sinu i bližnjima. Daj da svećenici tu istu ljubav svojim djelovanjem šire ovim svijetom, molimo te.
3. U mnogim krajevima svijeta žene nemaju nikakva prava i često bivaju teško iskorištavane. Osvijesti odgovorne za poštivanje ženinog dostojanstva, a osobito dara rađanja koji im je povjeren, molimo te.
4. Mlade djevojke često traže pažnju i poštovanje pogrešnim izvanjskim znacima. Podaj im shvatiti da ljepota ženstvenosti dolazi iz dobrog i plemenitog srca, spremnog na predanje za dobro bližnjih, molimo te.
5. Težak gubitak čovjek iskusi smrću svoje majke. Sve majke, koje su živjele i djelovale za dobro svojih obitelji, pridruži srcu Djevice Marije u svome nebeskom kraljevstvu, molimo te.

Nebeski Oče, usliši ove naše ponizne prošnje i daj da nas primjer života Blažene Djevice Marije neprestano nadahnjuje da ju nasljedujemo u poniznosti i malenosti, a po smrti jednom privede u zajedništvo trojedinoga Boga u nebesima.

Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

O Čudesnoj

Tko s ljubavlju piše, ne zaslužuje velik prijekor, koliko god njegove riječi bile nedostojne onoga o čemu piše. I zato se sada jedan grješni čovječuljak usuđuje pisati s ljubavlju o Bogorodici, s ljubavlju ju pozdravljati i hvaliti.

Čudesno divljenje

Zdravo Marijo, milosti puna! Ti si tako čudesna da mi sva čuda ovoga svijeta prestaju biti čudesna. Ti, Čudesna, jedino ti u meni budiš čudesno divljenje, a to je divljenje ljubavi. U tom divljenju ljubavi rado bježim od sebe i zaboravljam sebe. Ne slijedim sebe i zakone ovoga svijeta, nego poslušno slijedim tvoje Čudo koje je iznad mene i ovoga svijeta. Da, čudesna si jer nisi podložna zakonima ovoga svijeta i sve se u tebi događa što je iznad mene: ti si i Djevica i Majka, ti si i čovjek od duše i tijela, ali ti si i čovjek, i dušom i tijelom, već uznesena na nebo. Ti si čudesna kao Bogorodica jer se u tebi začelo i iz tebe se rodilo Čudo, koje je čudesno združilo i pomirilo zemaljsko i nebesko, ljudsko i božansko, čovjeka i Boga: Isus Krist. I Čudo ostaje Čudo dokle god s ljubavlju hvalimo tebe, Čudesnu. Tko ne hvali tebe, Čudesnu, napušta Čudo i ide za čudima ovoga svijeta. Ah, mi, čovječuljci, naviknuti na gmizanje ovozemaljskim, odbacujemo tebe Čudesnu i tvoje Čudo. Više se ne znamo diviti ničemu što je mimo ovoga svijeta i iznad nas. Ništa nam više nije tako zadivljujuće da bismo se zbog toga rado otuđili od sebe i slijedili nešto drugo osim sebe. Ničemu se više ne divimo i zato ništa više ne ljubimo. Slijedimo samo ovaj svijet, svoj razum i svoju volju. Pristajemo još samo uz ono zbog čega se samima sebi divimo i zbog čega se drugi nama dive. I tako propadamo u bezdan svojega ravnodušnog srca, srca koje rađa mržnjom, pohlepom, zavišću. Stoga, nema nam spasenja bez Čuda, i to bez Čuda s Čudesnom, Čuda koje od nas iziskuje čudesno divljenje

ljubavi spram Čudesne i Čuda, Bogorodice i Isusa, Boga i čovjeka. O Čudesna, pouči nas čudesnomu divljenju.

Čudesna poniznost

Zdravo Marijo, milosti puna! Što li je to bilo tako čudesno u tebi da si zadivila samoga Boga, da se on poželio na čudesan način u tebi začeti i roditi? Čudesno je u tebi bilo ono što nije čudesno za nas, čovječuljke, koji tražimo neka druga čuda. Čudesna je tvoja poniznost: »Što pogleda na nezatnost sluškinje svoje.« Nije još savršena poniznost ona u kojoj se čovjek mora podsjećati da je grješnik, da je kao grješnik potrebit velikoga Božjeg smilovanja. O, kada bismo barem tako bili ponizni! Takva bi nas poniznost učinila sposobnima da više žudimo za Bogom, a manje za ovozemaljskim, da više vapimo za Bogom, a manje okrutno sudimo i osuđujemo svoje bližnje, da se više osjećamo manjima spram Boga, nego višima spram ljudi. Marija je pak Bezgrješna i zato je njezina poniznost čudesna. Mi, grješni, nismo ponizni, a ona, Bezgrješna, poniznija je od nas! Kako je bila čudesna njezina poniznost! Marijo, jesi li možda bila tako ponizna da si bila željna samoga Boga? Jesi li bila toliko ponizna da ti je sav ovaj svijet bio jedno veliko ništa u usporedbi s Bogom? Jesi li možda i samu sebe smatrala ničicom spram Boga? Jesi li nam time pokazala da čovjek privlači Boga i postaje Bogom samo kada se priznaje ničicom, kada sebe ispražnjuje od sebe? Zamuckujem i tepam, ne znam, ali možda si upravo time privukla poniznoga Boga, Boga koji je sam postao ničicom postavši čovjekom. I postao je ničicom u ovom svijetu, prezren, osramoćen i odbačen, da bi čovjek sve ovoga svijeta, pa i sebe samoga, smatrao ničicom, kako bi došao k Bogu. Ah, mi, licemjerni kršćani, dolazimo k tebi, Čudesnoj, ali ne tražimo tvoju čudesnu poniznost. Na usnama nam je tvoje ime, usnama častimo tvoga Sina, ali slinimo za

Antiveduto Grammatica, *Pohodjenje*, XVII. st.

sjajem ovoga svijeta, pohlepni, častohlepni, zavidni, umišljeni. O Čudesna, pomози nam da prestanemo sliniti za ovozemaljskim, da slinimo za tvojom čudesnom poniznošću.

Čudesna nutrina

Zdravo Marijo, milosti puna! Čudesno je to da si Čudesna, premda Pismo ne spominje da si učinila kakvo čudesno djelo, ni za zemaljskoga života svojega Sina, a ni nakon njegova uzašašća. Slutim da nam Pismo želi reći da si Čudesna zbog nečega sasvim drugog, što je veće i čudnije i od svih najvećih djela i čuda koje su činili učenici tvojega Sina. Ti si začela i rodila Čudo, Boga i čovjeka, Isusa Krista! Tako nas poučavaš da je najveće djelo, veće i čudnije od svih izvanjskih djela i čudesa, ono nutarnje djelo, a to je začinjavanje i rađanje Krista u našoj nutrini. Bez toga nutarnjeg djela i čuda sva naša izvanjska djela i čudesa jedno su veliko ništa. I nakon uzašašća u tebi se događa još jedno, pomalo neobično čudo, ali čudo također važnije od svih izvanjskih djela i čudesa, a to je čudo svete žalosti. I Gospodin te je možda i uzeo na nebo zbog tvoje čudesne žalosti. Sigurno si bila žalosna dok si

gledala kako ti Sin uzlazi na nebo, a ti ostaješ ovdje, na zemlji. Tvoje je blago na nebu, a tvoje tijelo još mora biti na zemlji. Ni na što drugo nisi mislila nego samo na svojega Sina. Pomisao na njega budila je u tebi svetu žalost, a to je žalost žudnje za što bržim i potpunim susretom sa Sinom. Ta žalost bila je za tebe slatko mučenje. Jer, što si više sebe mučila u žudnji za Gospodinom, bilo ti je sve slađe u srcu, srce ti je bilo sve više ondje gdje je tvoje Blago. Ti i nama kazuješ da je naša sreća u tom slatkome mučenju žudnje za Gospodinom. I u tom slatkome mučenju sve ti je zemaljsko postalo krajnje dosadno, nezanimljivo, spram jedino zanimljivoga, a to je nebo i susret s tvojim nebeskim Sinom. I zato nitko nije tako osjetio svu bijedu i ispraznost svega postojećega kao ti, jer nitko nije tako ljubio Gospodina kao ti. Ah, a mi, čovječuljci, gorko se mučimo za ovozemaljsko koje nam daje gorčinu. Ti, slatko mučena, nauči nas da se i mi slatko mučimo za Isusa. Da se slatko mučimo i da tako slatko izmučeni što brže primimo slatkoću bez mučenja, slatkoću zajedništva s Trojedinim Bogom, s Tobom i sa svima svetima. Amen.

Ivica Raguž

Dvadeseta nedjelja kroz godinu

18. kolovoza 2024.

ULAZNA PJESMA

Pogledaj, štite naš, Bože,
pogledaj lice Pomazanika
svoga! Zaista, jedan je dan u
dvorima tvojim bolji od
tisuću drugih.
(Ps 84,10-11)

ZBORNA MOLITVA

Bože, onima koji te ljube
pripravio si nevidljiva dobra.
Daj nam smisao za pravu
ljubav, da tebe u svemu i
nadasve volimo te
postignemo tvoja obećanja,
koja nadilaze svaku želju.
Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Primi, Gospodine, ove
prinose kojima se ostvaruje
tajanstvena razmjena naših
i tvojih darova. Mi tebi
donosimo što si nam dao, a
ti nam u svom daru podaj
sama sebe.
Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Ja sam kruh živi
koji je s neba sišao, govori
Gospodin. Tko bude jeo od
ovoga kruha,
živit će uvijek.
(Iv 6,51-52)

POPRIČESNA MOLITVA

Gospodine, ovom pričešću
dao si nam dioništvo u
svome Sinu Isusu Kristu.
Molimo te, da nas sveta
otajstva preobrase na
njegovu sliku te se
pridružimo njegovoj
proslavi u nebu.
Po Kristu.

Prvo čitanje Izr 9,1-6

Jedite od mogega kruha i pijte vina koja sam pomiješala!

Čitanje Knjige mudrih izreka

Mudrost je sazidala sebi kuću i otesala sedam stupova. Poklala je svoje klanice, pomiješala svoje vino i postavila svoj stol. Poslala je svoje djevojke da objave svrh gradskih visina: »Tko je još dijete, neka se svrati ovamo!« A nerazumnome govori: »Hodite, jedite od mogega kruha i pijte vina koje sam pomiješala. Ostavite djetinjarije, da biste živjeli, i hodite putem razboritosti.«

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 34,2-3.10-15

Pripjev: Kušajte i vidite kako je dobar Gospodin!

Blagoslivljat ću Gospodina u svako doba,
njegova će mi hvala biti svagda na ustima!
Nek se Gospodinom duša moja hvali,
nek čuju ponizni i nek se raduju!

Bojte se Gospodina, vi sveti njegovi:
ne trpe oskudice koji ga se boje.
Osiromašise mogućnici i gladuju,
a koji traže Gospodina ne trpe oskudice.

Dođite, djeco, i poslušajte me,
učit ću vas strahu Gospodnjem.
O čovječe, ljubiš li život?
Želiš li se dana naužiti sretnih?

Jezik svoj oda zla suspreži
i usne od riječi prijevernih!
Zla se kloni, a čini dobro,
traži mir i za njim idi!

Drugo čitanje Ef 5,15-20

Shvatite što je volja Gospodnja!

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola Efežanima

Braćo: Razmotrite pomno kako živite! Ne kao ljudi, nego kao mudri! Iskupljajte vrijeme jer dani su zli! Zato ne budite nerazumni, nego shvatite što je volja Gospodnja! I ne opijajte se vinom u kojem je razuzdanost, nego – punite se Duhom! Razgovarajte među sobom psalmima, hvalospjevima i duhovnim pjesmama! Pjevajte i slavite Gospodina u svom srcu! Svagda i za sve zahvaljujte Bogu i Ocu u imenu Gospodina našega Isusa Krista!

Riječ Gospodnja.

Domenico Ghirlandaio,
Posljednja večera, 1480.

MOLITVA VJERNIKA

Oče vječni, svoga si nam Sina podario da bismo se njegovim predanjem nasitili nebeske hrane za život vječni, stoga te puni zahvalnosti molimo:

1. Tvoj je Sin istinska hrana za vječnost. Osnaži svetu Crkvu zajedništvom svih vjernih u blagovanju Kristova tijela i krvi, molimo te.
 2. Tvoji svećenici svakoga dana prinose žrtvu na čast tvome Sinu. Sačuvaj im srca od zla i daj da nepodijeljenih misli mogu vršiti tvoju svetu volju, molimo te.
 3. Svijet u mnogočemu nepromišljeno srlja u propast. Smiluj nam se poradi naše sljepoće i nerazumnosti te nam pošalji svoga Duha da nas vodi putem mudrosti do spasenja, molimo te.
 4. Mnogi naši bližnji trpe materijalnu oskudicu i glad. Učini nas osjetljivima za potrebe bližnjih i daj da s njima dijelimo obilje svojih dobara, molimo te.
 5. Okupio si nas oko svog oltara. Podaj nam shvatiti važnost Kristove žrtve i neprestano za nju zahvaljivati, molimo te.
- Vječni Oče, izrekli smo ti ove naše iskrene molitve u nadi da ćeš ih uslišiti. Okrijepi nas tijelom i krvlju tvoga Sina da bismo, svjedočeći pravu Istinu, hrabro vršili dobra djela i tako baštinili život vječni. Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Pjesma prije Evandelja Iv 6,56

Tko jede moje tijelo i pije moju krv,
u meni ostaje i ja u njemu, govori Gospodin.

Evandelje Iv 6,51-58

Čitanje svetog Evandelja po Ivanu

U ono vrijeme: Reče Isus mnoštvu:

»Ja sam kruh živi koji je s neba sišao.

Tko bude jeo od ovoga kruha,
živjet će uvijek.

Kruh koji ću ja dati tijelo je moje

– za život svijeta.«

Židovi se nato među sobom prepirahu:

»Kako nam ovaj može dati tijelo svoje za jelo?«

Reče im stoga Isus:

»Zaista, zaista, kažem vam:

ako ne jedete tijela Sina Čovječjega

i ne pijete krvi njegove, nemate života u sebi!

Tko blaguje tijelo moje i pije krv moju,

ima život vječni; i ja ću ga uskrisiti u posljednji dan.

Tijelo je moje jelo istinsko, krv je moja piće istinsko.

Tko jede moje tijelo i pije moju krv, u meni ostaje i ja u

njemu. Kao što je mene poslao živi Otac

i ja živim po Ocu, tako i onaj koji mene blaguje

živjet će po meni. Ovo je kruh koji je s neba sišao,

ne kao onaj koji jedoše očevi i pomriješe.

Tko jede ovaj kruh, živjet će uvijek.«

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	228	Po obećanju
Otpjevni psalam:	ŽV 8/2009	Kušajte i vidite
Prinosna:	228.2	Nekad na križu
ili	232	Gospodine, primi
Pričesna:	243	Sakramentu veličajnom
	ŽV 1/2006	Euharistijo sveta
Završna:	756	U slavu svetog Srca

Poziv mudrosti

Mudrost upućuje na ispunjenje

Prvo čitanje ove nedjelje vraća nas na poziv pisca knjige Mudrih izreka na nasljedovanje puta mudrosti koja se je otajstveno očitovala u starozavjetnoj povijesti. Mudrost poziva napuštanje puta površnosti kojega je u životu relativno lako pronaći i slijediti, te kretanje putem razboritosti koji je ipak puno teže prepoznati. I mudrost obećava hranu i piće, jer čovjek bez njih ne može opstati. Ali očito nije riječ o hrani i piću stečenima bilo kakvim življenjem. Riječ je o blagu stečenom ispravnim životom. Nama kršćanima nije teško ispunjenje tih poziva prepoznati u događajima koji će uslijediti nekoliko stotina godina kasnije s nastupom utjelovljene Riječi.

Prava životna mudrost uvijek je zahtjevna i to ne stoga što bi bila komplicirana u sebi, već stoga što je čovjekovo srce ispunjeno mnogim nagnućima koja nisu u skladu s njom. Zato se mnogi putovi koji nisu u skladu s mudročću čine puno lakšima. Osobito to vrijedi za one putove na kojima se nude brza i laka rješenja teških životnih pitanja, unatoč činjenici da se tolike osobe u istima brzo razočaraju. Istinska mudrost nikada ne nudi skrivenu prijevaru, niti zaobilazni put oko stvarnosti kroz koje se mora proći. Upravo zato je mudrost ponekad i bolna. Prilično je, naime, lako pristati na obmanu lakšeg rješenja i onda kada je ono samo prividno rješenje. Pravo je rješenje uvijek zahtjevno i iziskuje vrijeme.

Putovi mudrosti

Već osvjedočen Kristovim događajem, pisac poslanice Efežanima ponovno nas vraća na temu mudrosti. Ipak, sada više nije riječ tek o skrivenoj mudrosti, već o očitovanoj. I ovaj se pisac bavi pozivom mudrosti, ali je sada riječ o kršćanskoj mudrosti koja sve odmjerava u odnosu na Isusa Krista. I ovdje je mudrost stavljena u kontekst opomene na odmak od razuzdanog načina

života. Kroz kontrast između razumnog i razuzdanog načina življenja upućuje se na vrijednost življenja istinskih duhovnih obilježja čovjeka čije ispravno uobličjenje vodi pravoj radosti života. Prvo među istima je otvaranje Duhu Svetomu, a potom zahvalnost i slavljenje Stvoritelja, na što upućuju i reci psalma 34.

Može se postaviti logično pitanje: zašto bi, iz vjerske perspektive, na putu razumnosti bilo važno među prvim duhovnim osobinama aktualizirati baš ove? Odgovor je prilično očit; bez njih nije moguće krenuti istinskim putem Božje mudrosti. Kako naime krenuti tim putem bez prethodnog otvaranja Duhu Božjemu, a to znači njegovu vodstvu? Ograničeni čovjek tek njegovim vodstvom može prepoznati put mudrosti u vlastitom životu. Nadalje, bez stava zahvalnosti i to kao početnog stava u životu, osoba će najčešće pokušavati zauzima i ostvarivati dijametralno suprotan stav – stav zahtjeva. Taj je suprotni stav uobličen upravo u tolikim zahtjevima traženja nekoga ili nečega samo za sebe. Iako se traženje s vremenom samo povećava i srce nikad da se dovoljno ispuni u vlastitim prohtjevima, ipak se zahtijevanju najčešće ne vidi kraj. Na takvom se putu i osobe i stvari često pretvara u objekte vlastitih želja. Jedino što osobi može pomoći u odmaku od takvih nagnuća stav je zahvalnosti kao temeljni stav života. Mudrost zahvalnosti potiče na prepoznavanje onoga što osoba ima i onoga što je dovoljno za istinski radostan život, a osobito na prepoznavanje onoga s čime može služiti u ljubavi i drugima pomoći u otkrivanju puta mudrosti. Bez zahvalnosti životni putovi najčešće završavaju u mraku egoizma, dok kroz zahvalnost izlaze na svjetlo neprolaznosti.

Ostvarenje u mudrosti Sina

Kristov govor o kruhu života u Ivanovu evanđelju na neki je način govor o ostva-

Valentin de Boulogne, *Posljednja večera*, 1625. – 1626.

renju nastojanja mudrosti. Sjedinjenje s njime u blagovanju euharistijske hrane doista je ostvarenje puta mudrosti u ovom zemaljskom životu. Istinska je, naime, mudrost u Isusu prepoznati Krista. No, to prepoznavanje treba biti prihvaćeno i potvrđeno vlastitim životom. To prihvaćanje ima i sasvim konkretne oznake i odjeke, od kojih ovdje ističemo one euharistijske. Prava je mudrost u Kristu prepoznati kruh života: »Ja sam kruh živi koji je s neba sišao. Tko bude jeo od ovoga kruha živjet će uvijek. Kruh koji ću ja dati tijelo je moje – za život svijeta,« (Iv 6, 51).

Koliki su se u Isusovo vrijeme, kao što svjedoči današnje evanđelje, pitali o smislu ovih riječi? Koliki su i onda i tijekom cijele

povijesti, a koliki to i danas čine, odbili vjerovati u ove riječi. Zasigurno bi se moglo pronaći puno različitih razloga u životima i uvjerenjima konkretnih osoba za manjkavo ili pak nikakvo prihvaćanje istine o Kristu kao kruhu života. Ipak, Isus unatoč nerazumijevanjima, ne odustaje od ove istine. Bivajući kruhom i vinom u sakramentu, zauvijek ostaje hrana vječnosti za ljude. Vlastitim primjerom daje do znanja kojim i kakvim putem u životu treba ići da bi se prihvatilo ono što je doista Božje. Bez zahvalnosti Ocu, bez otvorenosti njegovu Duhu, kao i bez slavlja Božje veličine nemoguće je prepoznati dubinu istinskog lica Isusa u vlastitom životu. Pravi put mudrosti na kraju je sam Isus Krist.

Nikola Vranješ

Dvadeset i prva nedjelja kroz godinu

25. kolovoza 2024.

ULAZNA PJESMA

Prigni uho svoje, Gospodine, i usliši me, spasi slugu svoga koji se uzda u te! Smiluj mi se, Gospode, jer povazdan vapijem k tebi.
(Ps 86,1-3)

ZBORNA MOLITVA

Bože, ti ujedinjuješ srca vjernih da isto hoće i za istim teže. Daj narodu svome da ljubi što ti zapovijedaš i želi što ti obećavaš te u nestalnosti zemaljskog života onamo smjera naše srce gdje su prave radosti.
Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Gospodine, jedinom žrtvom svoga Sina stekao si novi narod. Molimo te, daruj svojoj Crkvi jedinstvo i mir.
Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Tko jede moje tijelo, i pije moju krv, ima život vječni, i ja ću ga uskrisiti u posljednji dan, govori Gospodin. (Iv 6,55)

POPRIČESNA MOLITVA

Gospodine, izliječi nas potpuno svojim milosnim djelovanjem. Stvori nam novo srce da uvijek činimo što je tebi milo.
Po Kristu.

Prvo čitanje Jš 24,1-2a.15-17.18b

Služit ćemo Gospodinu jer on je Bog naš.

Čitanje Knjige o Jošui

U one dane: Jošua sabra sva plemena Izraelova u Šekem; i sazva starješine Izraelove, glavare, suce i upravitelje njihove i oni stadoše pred Bogom. Tada reče Jošua svemu narodu: »Ako vam se ne sviđa služiti Gospodinu, onda danas izaberite kome ćete služiti: možda bogovima kojima su služili vaši oci s onu stranu Rijeke ili bogovima Amorejaca u čijoj zemlji sada prebivate. Ja i moj dom služiti ćemo Gospodinu.« Narod odgovori: »Daleko neka je od nas da ostavimo Gospodina, a služimo drugim bogovima. Gospodin, Bog naš, izveo je naše oce iz Egipta, iz doma robovanja, i on je pred našim očima učinio velika čudesa i čuvao nas cijelim putem kojim smo išli i među svim narodima kroz koje smo prolazili. I mi ćemo služiti Gospodinu jer on je Bog naš.«

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 34,2-3.16-23

Pripjev: Kušajte i vidite kako je dobar Gospodin!

Blagoslivljat ću Gospodina u svako doba, njegova će mi hvala biti svagda na ustima!
Nek se Gospodinom duša hvali, nek čuju ponizni i nek se raduju!

Oči Gospodnje gledaju pravedne, uši mu slušaju vapaje njihove.

Lice se Gospodnje okreće protiv zločinaca da im spomen zatre na zemlji.

Pravednici zazivaju i Gospodin ih čuje, izbavlja ih iz svih tjeskoba.

Blizu je Gospodin onima koji su skršena srca, a klonule duše spasava.

Mnoge nevolje ima pravednik, ali ga Gospodin iz svih izbavlja.

On čuva sve kosti njegove: ni jedna mu se neće slomiti.

Drugo čitanje Ef 5,21-32

Otajstvo je to veliko – Krista i Crkve.

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola Efežanima

Braćo: Podložni budite jedni drugima u strahu Kristovu! Žene svojim muževima kao Gospodinu! Jer muž je glava žene kao i Krist glava Crkve – On, spasitelj Tijela. Pa kao što se Crkva podlaže Kristu, tako i žene muževima u svemu! Muževi, ljubite svoje žene kao što je Krist ljubio Crkvu te sebe predao za nju da je posveti, očistivši je kupelji vode uz riječ te sebi predvede Crkvu slavnu, bez ljage i

Anthony van Dyck,
Sv. Petar, 1624.

nabora ili čega takva, nego da bude sveta i bez mane. Tako treba da i muževi ljube svoje žene kao svoja tijela. Tko ljubi svoju ženu, sebe ljubi. Ta nitko nikada ne mrzi svoga tijela, nego ga hrani i njeguje kao i Krist Crkvu. Doista, mi smo udovi njegova tijela! *Stoga će čovjek ostaviti oca i majku da prione uza svoju ženu; dvoje njih bit će jedno tijelo.* Otajstvo je to veliko! Ja smjeram na Krista i na Crkvu.

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije Evandjelja usp. Iv 6,63c.68c

Riječi tvoje, Gospodine, duh su i život;
ti imaš riječi života vječnoga!

Evandjelje Iv 6,60-69

Kome da idemo? Ti imaš riječi života vječnoga!

Čitanje svetog Evandjelja po Ivanu

U ono vrijeme: Mnogi od Isusovih učenika rekoše:

»Tvrda je to besjeda! Tko je može slušati?« A Isus, znajući sam od sebe da njegovi učenici zbog toga mrmljaju, reče im: »Zar vas to sablažnjava? A što ako vidite Sina Čovječjega kako uzlazi onamo gdje je prije bio? Duh je onaj koji oživljuje, tijelo ne koristi ništa. Riječi koje sam vam govorio duh su i život su. A ipak, ima ih među vama koji ne vjeruju.« Jer znao je Isus od početka koji su oni što ne vjeruju i tko je onaj koji će ga izdati. I doda: »Zato sam vam i rekao da nitko ne može doći k meni ako mu nije dano od Oca.« Otada mnogi učenici odstupiše, više nisu išli s njime. Reče stoga Isus dvanaestorici: »Da možda i vi ne kanite otići?« Odgovori mu Šimun Petar: »Gospodine, kome da idemo? Ti imaš riječi života vječnoga! I mi vjerujemo i znamo: ti si Svetac Božji.«

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	226	Od sva se četiri vjetra ili
	214	Molimo tebe
Otpjevni psalam:	ŽV 8/2009	Kušajte i vidite
Prinosna:	226.2 i 3	Tisuću znaca skupa
Pričesna:	135.1	Tko jede moje tijelo
	247	Uzмите, jedite
	258	Dušo Kristova
Završna:	175	O Srce Sina Božjega

MOLITVA VJERNIKA

Braćo i sestre, priznavajući Krista za svoga spasitelja i otkupitelja s pouzdanjem se utecimo Bogu Ocu, moleći ga da nas osposobi da možemo čuti i spremno vršiti njegovu svetu volju:

1. Sveta je Crkva na neprestanom udaru raznih mišljenja i svakojakih tumačenja Kristovih riječi. Daj da nikada ne zastrani, već hrabro ustraje u poučavanju i širenju Istine, molimo te.
2. Tvoj je Sin od mnogih doživio neprihvatanje. Ohrabri svećenike da na prigovaranje vjernika odgovore molitvom i prihvaćanjem ljudske slabosti, molimo te.
3. Sveti nas Pavao uči kako je zajedništvo muškarca i žene veliko otajstvo u kojem se očituje tvoja neizmjerljiva ljubav. Očuvaj bračnu zajednicu muškarca i žene od svih koji je žele mijenjati prema vlastitim željama i prohtjevima, molimo te.
4. Ne prisiljavaš nikoga da vjeruje, već nam daješ slobodnu volju. Daj da te spoznamo i istinski prihvatimo Krista kao svoga spasitelja, molimo te.
5. Naša su pokojna braća i sestre vjerovala da tvoj Sin ima riječi života vječnoga. Smiluj im se te ih milostivo primi za svoj nebeski stol, molimo te.

Bože Oče, dok ti zahvaljujemo za sve dobro koje za nas činiš, kao i za svaku uslišanu molitvu, daj da se nikada ne odvojimo od tebe, već spremno prionemo uza tvoj nauk, čvrsto vjerujući u život vječni koji si nam obećao.

Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Gospodine, kome da idemo?

Isusovo djelovanje gotovo od samih početaka izazivalo je podijeljene reakcije. S jedne strane pratilo ga je oduševljenje naroda o kojem svjedoče riječi učenika: »Svi te traže« (Mk 1,37). S druge pak strane, čak i njegovi najbliži, sumještani, stavljali su ga u pitanje do te mjere da se on sam »čudio njihovoj nevjeri« (Mk 6,6). Isus je u Nazaretu kod svojih doživio pravi neuspjeh koji je bio samo preludij u još veći neuspjeh kasnije u Jeruzalemu. Evanđelist Ivan u prologu je to ovako opisao: »Svojima dođe i njegovi ga ne primiše« (Iv 1,11). U današnjem evanđelju donosi se nastavak jednog, možemo slobodno reći, nesporazuma između Isusa i njegovih slušatelja, pa čak Isusa i njegovih učenika. Navedeni nesporazum zapravo predstavlja kulminaciju između očekivanja naroda/učenika, s jedne strane, i Isusova poslanja, s druge. Naime, iščekivanje Božjeg pomazanika (mesije) među Židovima, od babilonskog sužanjstva pa nadalje, a osobito u Isusovo vrijeme, bilo je vrlo veliko. Kako se sve više zaoštravao sukob između naroda i sve nesnosnije rimske vlasti tako je pitanje mesije bilo sve aktualnije. Navedeni sukob samo jednu generaciju kasnije pretvorio se u krvavu pobunu koja je katastrofalno završila – izgubljenim ratom i razrušenim Jeruzalemom.

Isus kruh života

Isus je odbijanjem uloge koja mu je bila namijenjena, uloge političkog mesije, mnoge svoje učenike razočarao. I danas Isus mnoge očarava i razočarava. Gotovo kao i prije dvije tisuće godina tako i danas izaziva podijeljene reakcije. Pred svakim čovjekom on i danas stoji onako kako ga je od male na navijestio starac Šimun – »na propast i uzdignuće mnogima« (Lk 2,34). Isus sam, dakako, ne želi nikomu biti na propast. Naprotiv, sasvim otvoreno tvrdi da je došao »da ljudi život imaju, u izobilju da ga imaju« (Iv 10,10). Pravi život, onaj koji vodi u život

vječni ono je za što je on došao i oko čega se najviše trudio i trudi. Navedenu misao, smatrajući ju izuzetno važnom, evanđelist Ivan stavio je u prolog: »U njemu bijaše život, i taj život bijaše ljudima svjetlo (...) i onima koji ga primiše podade moć postati djecom Božjom« (Iv 1,4,12).

Za razliku od sinoptika koji pišu gotovo u anegdotama o Isusovu životu i djelovanju, Ivan ima diferenciraniji pristup. On pomno izabire nekoliko, po njegovu sudu, najznačajnijih Isusovih djela koji razotkrivaju Isusovu osobu i njezino poslanje. Sasvim konkretno posljednjih nedjelja riječ je prvo o čudesnom umnažanju kruha koji onda prati Isusov govor o sebi, o naravi svoga poslanja. Od kruha za tijelo Isus u govoru prelazi na samoobjavu sebe kao »kruha života«, što više, najavljuje euharistiju: »Kruh koji ću ja dati, tijelo je moje – za život svijeta« (Iv 6,51) izazivajući pritom nedvojbeno protivljenje kod slušatelja: »Tvrda je to besjeda! Tko je može slušati?« (Iv 6,50) Ne ulazeći dublje u Ivanove nakane naglašavanja Isusa kao kruha života (docketizam) možemo, zajedno s najvećim umovima svijeta, ustvrditi da dok god bude umnika na zemlji Isus će biti problem za mislioce (J.W. Goethe), a misterij za vjernike (B. Pascal).

Ivan je inače oštromni čarobnjak riječi; čarobnjak koji se voli poigravati riječju i voditi nas u njezine dubine i različite razine, materijalne i duhovne. Tako u Isusovu razgovoru s Nikodemom vješto supostoje »rođenje« i »rođenje odozgor« iz vode i Duha Svetoga (Iv 3,3); u razgovoru sa Samarijankom riječ je o »vodi« i »vodi što struji u život vječni« (Iv 4,14) i ovdje o »kruhu« i »kruhu života« koji otvara vrata vječnosti (Iv 6,51). Blagovati taj kruh zapravo znači vjerovati Isusu: »Tko dolazi k meni, neće ogladnjati; tko vjeruje u mene neće ožednjati nikada« (Iv 6,34). Nedvojbeno se ovdje radi, kao i u gore navedenim slučajima, o sasvim jasnoj »gladi« i »žeđi«

– onoj egzistencijalnoj za kojom čovjek u središtu svoga bića čezne i koja predstavlja puninu njegove egzistencije, smisla života i istinske radosti. Vjerovati na ovaj način nipošto ne znači samo na intelektualan način prihvaćati Krista i njegov nauk. Vjerovati znači živjeti iz odnosa s njim; živjeti otvoren poticajima Duha Svetoga. Zaista Isus je jedinstven, originalan. Gotovo je nemoguće ostati ravnodušan, 'neokrznut' njegovom dobrotom pa i nakon čitanja barem jednog dijela Evanđelja. Zašto? Zato što Isusova riječ nije poput drugih riječi. Ona propituje i liječi. Uznemirava i umiruje. Nadasve tješi i ispunja smislom. Njegove riječi imaju autoritet, jasnoću, dubinu i ljepotu – jer su odraz onoga koji ih izgovara. I jer to nisu samo riječi. U njima je život, snaga jer nema razlike između njih i života onoga koji ih izgovora. Isus to i otvoreno kaže svojim učenicima: »Riječi koje sam vam govorio duh su i život su« (Iv 6,63). Evanđelist Marko, uviđajući tu Kristovu snagu, zapisao je da su slušatelji visjeli o njegovoj riječi (usp. Mk 1,22).

Kršćanstvo kao pravi put ili mjerljivi rezultat

S. Kierkegaardu, poznatom kršćanskom filozofu, čini se kako je nama vjernicima glavni problem u tome što težimo imati pobjedničku Crkvu već ovdje na zemlji. Drugim riječima, na kršćanstvo gledamo kao na istinu u smislu rezultata, umjesto da ga gledamo kao istinu u smislu izbora pravog puta. Krist nije došao na zemlju da mu se divimo, da samo uzvišeno govorimo o njemu i filozofskom i teološkom relevantnošću zadivimo druge. To je sve potrebno, ali istovremeno i nedovoljno zato što prihvaćanje Krista podrazumijeva praksu, a ne samo teoriju. Ispravni život, a ne tek ispravno učenje. Njegovo mišljenje o onima koji imaju samo ispravno učenje ali su životom daleko od njega (»Narod ovaj štuje me samo usnama, ali srce je njegovo daleko od mene« Mt 15,9) odveć nam je poznato. Onaj koji uistinu slijedi Učitelja jest onaj koji teži biti što

Giovanni Francesco Barbieri, Sv. Petar, 1624.

sličniji njemu. Onaj, naprotiv, koji se samo divi Učitelju bez nasljedovanja ostaje izvan odnosa; drži se podalje i uopće ne uočava da onaj kojemu se divi ima neke zahtjeve prema njemu. Kierkegaard to kaže na sljedeći način: »Ako znam čovjeka koji je pošten, nesebičan, požrtvovan, plemenit itd., onda mi se nije diviti, trebam mu biti jednak«. I tu je mjesto prijepora.

Kristov nauk obvezuje, a to je ono što moderan čovjek ne želi. On želi na svoj način nasljedovati Isusa. To, ponajčešće čini na selektivan način uzimajući samo ono što mu odgovara, a ne ono što ga izgrađuje. Bog je čovjeka stvorio slobodnim. Sloboda je njegov najveći dar, ali ujedno i najveći izazov. Osobito je to vidljivo danas kad su se umnožile čovjekove mogućnosti pa se sve češće odriče tereta slobode, u biti odgovornosti, neodvojive od slobode. Naraštaju koji sve otvorenije zastupa moral bez Boga, religioznost bez duha te i kršćanstvo bez Krista – Krist je najpotrebniji. Petrovsko prijanjanje uz njega (»Gospodine, kome da idemo? Ti imaš riječi života vječnoga!« Iv, 6,69) predvjet je kako osmišljenog života na zemlji tako i života u vječnosti.

Ivica Jurić

Dvadeset i druga nedjelja kroz godinu

1. rujna 2024.

ULAZNA PJESMA

Smiluj mi se, Gospodine,
jer povazan vapijem k tebi.
Jer ti si, Gospodine,
dobar i rado praštaš,
pun si ljubavi prema svima
koji te zazivaju.
(Ps 86,3.5)

ZBORNA MOLITVA

Silni Bože,
što god je dobro, od tebe je.
Usadi nam u srce ljubav
prema tebi, umnoži nam
vjeru, odgoji u nama
što je dobro i budnim okom
čuvaj što si odgojio.
Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Gospodine,
nek nam ova žrtva uvijek
donosi blagoslov.
Što nam vanjski znakovi
kažu, nek ostvari snaga
tvoga Duha.
Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

O kako je velika, Gospode,
tvoja dobrota,
koju čuvaš za one
koji te se boje.
(Ps 31,20)

POPRIČESNA MOLITVA

Gospodine,
blagovali smo kruh s
nebeskog stola.
Molimo te, po ovoj gozbi
ljubavi potakni nam srce
da ti služimo u svojoj braći.
Po Kristu.

Prvo čitanje Pnz 4,1-2.6-8

Ništa ne nadodajte onome što vam zapovijedam ... vršite zapovijedi Gospodnje!

Čitanje Knjige Ponovljenog zakona

Mojsije reče narodu:

»Sada, Izraele, poslušaj zakone i uredbe kojima vas učim da biste ih vršili i tako poživjeli te unišili i zaposjeli zemlju koju vam daje Gospodin, Bog otaca vaših. Niti što nadodajte onome što vam zapovijedam niti što od toga oduzimljite; vršite zapovijedi Gospodina, Boga svojega, što vam ih dajem. Držite ih i vršite: to će u očima narodâ biti vaša mudrost i vaša razboritost. Kad oni čuju za sve ove zakone, reći će: 'Samo je jedan narod mudar i pametan, a to je ovaj narod veliki.' Jer koji je to narod tako velik da bi mu bogovi bili tako blizu kao što je Gospodin, Bog naš, nama kad god ga zazovemo? Koji je to narod tako velik da bi imao zakone i uredbe pravedne kao što je sav ovaj zakon koji danas stavljam pred vas?«

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 15,2-5

Pripjev: Gospodine, tko smije prebivati u šatoru tvome?

Onaj samo tko živi čestito,
koji čini pravicu,
i istinu iz srca zbori,
i ne kleveće jezikom.

Koji bližnjem zla ne nanosi
i ne sramoti susjeda svoga;
koji zlikovca prezire,
a poštuje one što se Gospodina boje.

Koji se zaklinje prijatelju,
a ne krši prisege,
i ne daje novca na lihvu,
i ne prima mita protiv nedužna.

Drugo čitanje Jak 1,17-18.21b-22.27

Budite vršitelji riječi!

Čitanje Poslanice svetoga Jakova apostola

Braćo moja ljubljena: Svaki dobar dar, svaki savršen poklon odozgor je, silazi od Oca svjetlilâ u kome nema promjene ni sjene od mijene. Po svom naumu on nas porodi riječju Istine da budemo prvina neka njegovih stvorova.

Sa svom krotkošću primite usađenu riječ koja ima moć spasiti duše vaše. Budite vršitelji riječi, a ne samo slušatelji, zavaravajući sami sebe. Bogoljubnost čista i neokaljana jest: zauzimati se za sirote i udovice u njihovoj nevolji, čuvati se neokaljanim od ovoga svijeta.

Riječ Gospodnja.

James Tissot,
Prijekori farizejima, 1886. – 1896.

Pjesma prije Evanđelja Jak 1,18

Po svom naumu on nas porodi riječju istine da budemo prvina neka njegovih stvorova.

Evanđelje Mk 7,1-8.14-15.21-23

Napustili ste zapovijed Božju...

Čitanje svetog Evanđelja po Marku

U ono vrijeme:

Skupe se oko Isusa farizeji i neki od pismoznanaca koji dođoše iz Jeruzalema. I opaze da neki njegovi učenici jedu kruh nečistih, to jest neopranih ruku. A farizeji i svi Židovi ne jedu ako prije temeljito ne operu ruke; drže se predaje starih. Niti s trga što jedu ako prije ne operu. Mnogo toga još ima što zbog predaje drže: pranje čaša, vrčeva i lonaca. Zato farizeji i pismoznanci upitaju Isusa: »Zašto tvoji učenici ne postupaju po predaji starih, nego nečistih ruku blaguju?« A on im reče: »Dobro prorokova Izaija o vama, licemjeri, kad napisao:

Ovaj me narod usnama časti, a srce mu je daleko od mene. Uzalud me štiju naučavajući nauke – uredbu ljudske.

Napustili ste zapovijed Božju, a držite se predaje ljudske.« Tada ponovno dozove mnoštvo i stane govoriti: »Poslušajte me svi i razumijte! Ništa što izvana ulazi u čovjeka ne može ga onečistiti, nego što iz čovjeka izlazi – to ga onečišćuje. Ta iznutra, iz srca čovječjega, izlaze zle namisli, bludništva, krađe, ubojstva, preljubi, lakomstva, opakosti, prijevara, razuzdanost, zlo oko, psovka, uznositost, bezumlje. Sva ta zla iznutra izlaze i onečišćuju čovjeka.«

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	83	Smiluj mi se, Gospode
ili	167	O Stvoritelju ljudi
Otpjevni psalam:	ŽV 9/2006	Gospodine tko smije prebivati
Prinosna:	XV	Oče, primi žrtvu ovu
ili	167.2	O primi žrtvu svetu
Pričesna:	188	Na Isusov se spomen sam
	260	O da bude radost
	167.3 i 4	Moj Spase, dođi k meni
Završna:	755	Srce Božansko
ili	167.5	O Bože, svijeta vrelo

MOLITVA VJERNIKA

Braćo i sestre, kao što smo pozvani slušati Božju riječ, poslani smo ju i vršiti čineći dobra djela bližnjima, a time i samima sebi, stoga se spremno odazovimo te nebeskom Ocu uputimo svoje iskrene prošnje:

1. Tvoja je sveta Crkva sazdana od grešnika koji ne odustaju od želje za promjenom. Podaj nam odbaciti svaku nečistoću duše kako bi nam srca zračila ljubavlju i dobrotom, molimo te.
2. Tvoj je Sin opominjao grešnike i poticao ih na razmišljanje da bi shvatili njegov nauk. Podaj svećenicima svoga Duha, da u njemu na razumljiv način tumače riječi tvoga Sina, molimo te.
3. Često se nazivamo vjernicima, ali naša djela to ne pokazuju. Daj da vjeru živimo prvenstveno kao vršitelji Riječi te tako svjedočimo pripadnost tvome Sinu, molimo te.
4. Ljetos smo preživjeli razne prirodne nepogode koje su mnogima nanijele velike materijalne štete. Saberi nas u zajedništvo da jedni drugima budemo na korist i pomoć u nevoljama, molimo te.
5. Ovih dana sabiremo plodove zemlje, nadajući se dobrom urodu za predstojeću zimu. Potakni vladajuće da više brinu o potrebama vrijednih zemljoradnika, molimo te.

Nebeski Oče, usliši ove naše iskrene prošnje te nas ohrabri da ustrajemo u vršenju djela milosrđa, pomažući bližnjima i potrebitima, čuvajući svoja srca neokaljanima za vječnost.

Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Najprije higijena srca

Uproslovu Knjige Sirahove piše: »Mnoge su nam i velike darove darovali Zakon, Proroci i ostali pisci koji su slijedili nakon njih. Zato valja pohvaliti Izraela zbog naobrazbe i mudrosti«. Toj tvrdnji možemo dodati kako valja pohvaliti Izraela i zbog higijenskih standarda koji postoje u tom narodu, a koji također imaju svoje uporište u Zakonu, Prorocima i ostalim biblijskim knjigama. Naime, među mnogim zapovijedima i poukama u Svetom pismu nalazimo i higijenske propise koji su u njemu predstavljeni kao sastavni dio Božje objave. To nije ništa čudno jer biblijska antropologija obuhvaća cjelovita čovjeka, a ne samo neki njegov dio, i sve što je ljudsko promatra se u Svetom pismu kroz čovjekov odnos s Bogom. Logika koja se tu prepoznaje veoma je jednostavna jer nema ništa što bi se ticalo čovjeka, a da se to ne tiče i Boga, njegova Stvoritelja.

Isus i higijena

Živeći puninu svoga čovječstva Isus u svom ponašanju, djelovanju i poučavanju također podrazumijeva važnost higijene kao nečega što spada u cjelovitost našega odnosa i prema Bogu i prema ljudima. Tako na primjer prekoravajući one koji, kada poste, izobličuju lice Isus kaže: »Ti, naprotiv, kad postiš, pomaži glavu i umij lice.« (*Mt 6,17*). U jednoj od prispodoba o radosti zbog obraćena grešnika on donosi primjer žene koja je izgubila drahmu i da bi je pronašla mora pomesti svoju kuću čime pokazuje kako je važna i korisna urednost (*Lk 15,8-10*). Dok je blagovao u kući farizeja Šimuna, jedna žena, za koju se znalo da je grešnica, svojim suzama prala mu je noge, a on je svom domaćinu, koji se tomu čudio, prigovorio što mu on za razliku od te žene nije vodom polio noge kako je nalagala prava gostoljubivost (usp. *Lk 7,36-50*). Na koncu, znamo da je on sam na

posljednjoj večeri oprao noge svojim učenicima i pohvalno govorio o onima koji su okupani i čisti (usp. *Iv 13,1-15*).

Naravno, u svim navedenim i drugim sličnim primjerima ne radi se samo o higijeni koja je potrebna za zdravlje i kulturno ponašanje. U Svetom pismu i u židovskoj predaji elementi tjelesne higijene često su sastavni dio propisa o obrednoj čistoći, a ona ima duhovnu vrijednost. Obično postoji neka povezanost između higijenske i obredne čistoće, ali se zbog svoje duhovne vrijednosti obredna čistoća stavlja u prvi plan pa se obredna pranja obavljaju i onda kada iz higijenskih razloga to nije uopće potrebno. Sukladno tomu, i onda kada su higijenski potpuno čiste, ruke se obredno peru prije jela, prije molitve ili pri ulasku u neki posvećeni prostor. Činjenica je da ti obredi općenito imaju snažnu duhovnu i identitetsku vrijednost tako da ne ostaje neprimijećeno, ako tko na tom području učini propust.

(Ne)povezanost vanjske i unutarnje čistoće

U današnjem odlomku iz Evanđelja po Marku imamo jedan takav slučaj. Pismoznanci i farizeji koji su se okupili oko Isusa primijetili su kako neki od njegovih učenika jedu kruh neopranih ruku i zbog toga prigovaraju Isusu, čime pokazuju da ga smatraju odgovornim za njihovo ponašanje. Iz konteksta je jasno da se taj prigovor ne odnosi na propust u zdravoj navici pranja ruku prije jela, nego se pismoznancima i farizejima ne sviđa što na taj način Isusovi učenici ne poštuju predaju starih, koja sadrži mnoge detaljne odredbe o obrednoj čistoći.

Stoga se i Isusov odgovor zadržava na tom području. On ne opravdava svoje učenike što jedu neopranih ruku, nego ukazuje na nedosljednost onih koji mu zbog toga prigovaraju. Pranje ruku i ostala obredna pranja trebala bi biti znak i odraz

James Tissot, *Farizeji iskušavaju Isusa*, 1886. – 1894.

nutarnje duhovne i moralne čistoće, ali se kod pismoznanaca i farizeja dogodilo to da im su vanjska i unutarnja čistoća izgubile međusobnu povezanost. Štoviše, stječe se dojam da se iza njihove rigoroznosti u obdržavanju vanjske čistoće krije neku unutarnji nered koji oni žele licemjerno zamaskirati. U tom smislu Isus na njih primjenjuje riječi proroka Izaije »Ovaj me narod usnama časti, a srce mu je daleko od mene...« (Iz 29,13), i time im pokazuje koji dio tijela trebaju najprije očistiti. To je srce, koje se ovdje kao i mnogim ostalim mjestima u Svetom pismu ne odnosi na tjelesni organ, nego na središte čovjekova bića iz kojega može izvirati i dobro i zlo.

Umijeće čišćenja srca

Budući da govori o onomu što čovjeka onečišćuje, Isus u ovom slučaju ukazuje na mračnu stranu ljudskoga srca. Pri tome navodi trinaest različitih zala, a na prvom su mjestu zle namisli jer s njima započinje svako naše zlo djelo koje učinimo i svaka zla riječ koju izgovorimo. Stoga je čišćenje srca od zlih namisli veliko duhovno i moralno umijeće pomoću kojega čovjek dolazi u ono stanje koje je Isus opisao riječima »Blago čistima srcem, oni će Boga gledati.« (Mt 5,8).

No vještinu čišćenja srca, a pogotovo stanje blaženstva koje iz toga proizlazi, čovjek ne može steći sam od sebe. Jednom prigodom Isus je rekao: »Uzmite jaram moj na sebe, učite se od mene jer sam krotka i ponizna srca i naći ćete spokoj dušama svojim. Uistinu, jaram je moj sladak i breme moje lako.« (Mt 11,29–30). Te riječi rekao je svima koji ga žele slušati i od njega naučiti i iskusiti ljepotu vršenja Božjih zapovijedi koje su ovdje slikovito nazvane slatkim jarmom i lakim bremenom. Iskonski smisao i svrha Božjih zapovijedi upravo je u tome da čovjeka oslobode od tereta zla i grijeha i da u njima nađe život, dok mnoge ljudske odredbe poput onih koje su namnožili pismoznanci i farizeji često nepotrebno, a ponekad i štetno opterećuju čovjekov odnos i s Bogom i s ljudima.

Stoga na pitanje zašto se njegovim učenicima, koji prije jela nisu oprali ruke, ne drže predaje starih Isus odgovara pozivajući se na prioritet Božjih zapovijedi i osvješćuje pismoznance i farizeje da su poremetili red vrijednosti te poziva ne samo njih, nego sve ljude da se najprije brinu za higijenu srca, to jest za čistoću svoje nutrine pa će i vanjska čistoća, koja je dobra i poželjna, tako biti i autentična.

Domagoj Runje

Kušajte i vidite

(Otpjevni psalam za 19. nedjelju kroz godinu)

Ljubomir Galetić

Ant.

Ku-šaj-te i vi-di-te ka-ko je do-bar Go - spo - din!

The musical score for the antiphon is written in a 4/4 time signature with a key signature of two flats (B-flat and E-flat). It features a vocal line and a piano accompaniment. The piano part consists of a steady eighth-note bass line and a more melodic treble line.

Ps 34, 2-3.4-5.6-7.8-9

1. Blagoslavljat ću Gospodina u svako doba, njegova će mi hvala biti svag - da na u - sti - ma!
 2. Veličajte sa mnogom Go - spodina, uzvisujmo ime nje - - go - vo za - je - dno!
 3. U njega gledajte i razve - selite se, da se ne postide li - ca va - ša.
 4. Andeo Gospodnji tabor podiže oko njegovih štovalaca da ih spa - si.

The musical score for the first part of Psalm 34 is in 4/4 time with two flats. It includes a vocal line and piano accompaniment. The piano part features a consistent eighth-note bass line and a treble line with some rests.

1. Nek se Gospodinom duša mo - ja hva - li, nek čuju ponizni i nek se ra - du - ju!
 2. Tražio sam Gospodina i on me u - sli - ša, izbavi me od stra - ha sva - ko - ga.
 3. Eto, jadnik vapi, a Go - spo - din ga ču - je, izbavlja ga iz svih tje - sko - ba.
 4. Kušajte i vidite kako je do - bar Go - spo - din: blago čovjeku koji se nje - mu u - tje - će!

The musical score for the second part of Psalm 34 continues in 4/4 time with two flats. It includes a vocal line and piano accompaniment. The piano part maintains the eighth-note bass line and has a more active treble line.

INFORMACIJE I NARUDŽBE:

HRVATSKI INSTITUT ZA LITURGIJSKI PASTORAL
Ksaverska cesta 12a, 10000 Zagreb • tel.: +385 (0)1 5635 050
e-mail: pretplata@hilp.hr • www.hilp.hr

CIJENA

26,00 €

Naručite novo izdanje

Božanskog časoslova za Božji puk

**isključivo na e-poštu:
narudzbe@hilp.hr**

Troškovi poštarine
nisu uračunati u cijenu.

**NOVO
IZDANJE!**

živo vrelo

List izlazi 13 puta godišnje. Cijena pojedinog primjerka: 2 €. Inozemstvo: 4,23 €; 7,08 USD; 7,08 CAD; 8,46 AUD

Godišnja pretplata: 26 €. Inozemstvo: 55 €; 92 USD; 92 CAD; 110 AUD • BiH, SRB, MNE: 40 €

Za pretplatnike s deset i više primjeraka odobravamo popust od 10%.

Uplate za Hrvatsku: Privredna banka Zagreb, d.d. – IBAN: HR8823400091110174994

model plaćanja: 02 – poziv na broj: upisati pretplatnički broj

Uplate za inozemstvo: Privredna banka Zagreb, d.d. – IBAN: HR8823400091110174994 – SWIFT: PBZGHR2X

Sva prava pridržana. Nijedan se dio liturgijsko-pastoralnog lista Živo vrelo ne smije umnožavati, fotokopirati, reproducirati ni prenositi u bilo kakvu obliku (elektronski, mehanički i sl.) bez prethodne pisane suglasnosti glavnog i odgovornog urednika.

HRVATSKI INSTITUT ZA LITURGIJSKI PASTORAL
pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji